د ستورو ورا

شعرونو ټولګه

خیال محمد کټوازی

۱۳۸۶ لمریز

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګړنې

دکتاب نوم	د ستورو ورا
ویناوال	خیال محمد کټوازی
چاپ شمېر	۱۰۰۰ ټوکه
چاپکال	۱۳۸۶
ډیزاین	حاجي محمد عمر خېل

د انټرنېټ په مخ ترتیب او ډیزاین کوونکې سمسور حبیبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

یادونه

دغه شعري ټولګه مې د۲۰۰۶ع کال په اوږدو کې د هالند د روتردام په ښار کې لیکلې ده چې له یو شمېر شعرونو سره مې پښتو متلونه هم راوړي خو په ځنې شعرونو کې یې د قافیې او وزن په خاطر یو څه بدلون مېندلای چې د پاڼې په پای کې مې بېرته په اصلي بڼه لیکلي دي.

ما د خپلې وسې سره سم زیار ایستلی چې په خپله ژبه یاني په پښتو ژبه شعر ووایم او که په ځینې شعرونو کې د قافیې کمښت نه یم اړ ایستلي نو زیاته هڅه مې کړې ده چې د پردیو کلمو او لغتونو څخه ډډه وکړم.

د دې کتاب شعرونه مې که څه هم د غزل په شکل او بڼه کې راوړې دي خو منځپانګه یې تو پیر لري ،د شعر د نورو څېرو په تېره د نوې او آزاد شعر په لیکلو مې خپل وس او بخت نه دي ازمویلي.

د کتاب متن مې پخپله ټایپ کړی دی که کوم ه ټایپي تېروتنه ولري او وزن یا مانا ته یې زیان رسولی وي نو په ما باندې بخښنه ولوروئ

زه په شعر و یېلو کې یو اځې د الهام رول ته ډېره عقیده نلرم بلکې د دې په څنګ کې زیات لیکل ،لوستل او تمرین کول هم خورا زیات اهمیت او ګټه لري یانې د شعر ناوکي، هغه مهال ښه ښکلا مېندلای شي چې سینګار ته یې زیات پام وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم زه یو مسلکي شاعر نه یم خو د خپل ګران
هیواد او سپېڅلیو خلکو مینې او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې
پور او عشق مې دې ته اړباسي چې که د خپلې سرلوړې ژبې
په سمندرکې یو څاڅکی هم ورزیات شي نو حق به یې یو څه
اداوبللی شي ځکه چې دیوه توکم هویت ،موجودیت ،برم
تاریخ،ویاړ او د رښت تر ډېرې کچې په ژبه پورې اړه لري او
که له دوئ څخه ژبه واخستله شي نو هغوی بیا خپل کلتوري
هویت،ملي جذبې،دهیوادمینه،لرغونې ارزښتونه،تاریخي
کارنامې اوتوکمیزې اړیکې نشي پېژندلای اونه دهغو په
اهمیت اوخوند پوهېدلای شي.

په درناوۍ خیال محمد کتوازی

هالند روتردام

۲۰۰۶-۱۲-۲۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خیال محمد کتوازي لنډه پېژندنه

خیال محمد د عبدلغفارزوئ په کال۱۳۲۹کې د پکتېکا د ولایت د مرکزد ښرنې د ملکانو په کلې کې زېږېدلی،لمړنۍ زده کړې یې د ښرنې د علي بابا په لېسه کې نورې زده کړې یې د رحمان بابا په لېسه کې اولوړې زده کړې یې د کابل پوهنتون د ابیاتو د ژورنالیزم په څانګه کې پای ته رسولې.

له ۱۳۴۹کال څخه یې د راډیو افغانستان د خپرونو په ډېروبرخو کې کارکړی دی ،په۱۳۵۵کې د راډیو د خپرونو دلوی مدیریت مرستیال په۱۳۵۷کې د راډیو تلویزیون د وزارت معین اود سولې اوپیوستون ریس وو.

خیال محمد کتوازی د ۱۳۵۸کال په پیل کې د اطلاعاتو اوکلتوروزیروټاکل شوخو دهمدې کال د جدې په شپږمه نېټه په افغانستان باندې د شوروي اتحاد له خوا یرغل وشواوخیال محمد یې سمدلاسه زندان ته ورټېل واهه چې د شورویانو د استعمارپه ټول دوران کې د ببرک کارمل د څرخي پله په زندان کې څه ناڅه نهه کاله بې ګنا کوټه قلف ساتل شوی وو .

په۱۳٦۷کال کې څرنګه چې شورویان له افغانستان څخه په زورشړل شوي وو د ډاکترنجیب د ملي مصالحې په دوران کې د نهه کاله زندان له تېرولو څخه وروسته د نوروزندانیانو سره یوځای راخلاص شو ،یوکال وزګارؤ اوبیا یې دباندنیوچارو په وزارت کې لمړی د سلاکاراو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته بیا په ۱۳۷۰ کې د دمعین په توګه دنده درلوده، په ۱۳۷۰ کې د
سفیر په توګه د لیبیا هیواد ته ولاړ او یونیم کال وروسته
د جهادي ډلو تپلو د خپل منځي درنو جګړو په وخت کې د
دهالند هیواد ته مهاجر شو.

خیال محمد دهمدې کتاب په ګډون دری شعري
کتابونه لري او له ۱۳۴۹ څخه تر ۱۳۵۷ کال پورې د هیواد
په ځینو خپرونو په تېره بیا په راډیو کې لیکنې او خبرنې
لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو

ځوانه که پښتو وایې نو ښه پښتو به وایې
دغه د جنت له خوا تو ښه پښتو بــــه وایــې

ته د درنو غرونو په لمنو کې لوی شوی یې
سپکه خو ښکه ده، درنه پښـــتو بـــه وایې
ښه یې له پردیو زیږو تورو څخه وچنه
ستا ژبه سپېڅلې ده سوچه پښتو بـه وایې
داد ګلو ونه چې وطن پرې ښکلی شوی دی
څانګې ورنه مه شکوه نګه پښتـو به وایې
اوس یې چې ګرېوان ته تورلاسونه ورلوېدلې دي
ښه په لمن پاکه پښتنه پښـــــتو به وایې
ژبه خو پسول ده د ولس د ښکلا ناوې ته
ګل غوندې سمباله په ګاڼه پښتو به وایې
ځنې غمازان یې د اوګرې غوندې لړې سره
ستا څخه مې هیله ده خوږه پښتو به وایې

بیا یې د نړۍ له سترو ژبو سره سیاله کړه
ځانته که افغان وایې کـــړه پښتو به وایې
ښکلې امېلونه د شعرونو ور په غاړه کړه
«خیاله» ښه مهینه ښایستـه پښتو به وایې

(c) ketabton.com: The Digital Library

واګې

ګرد چاپېره مې راګـــرزوې ګـــرداب ــــه
لا تـــــرڅومې څرخوې دغم دریابه

د وطن دمینې اورته چـې کـــړېــــږې
ته زمـــــادزړګي غوښه یـــې کبابه

هرمطرب مې شرنـــګوي دزړه تـــارونه
ستاپه شانې وچ لرګی شومـــه ربابه

اوس غبارد ناپـــوهـــــې راپسې ګرزي
چې مې غېږې ته پناه دروړه کـــتابه

دژوندواګې مې دعشق په ولـــــکه ولاړې
له اورمبېږسره مې څه غواړې تـــنابه

لکه شپه چې پـــه رڼـــا ورشـــــې زړښته
زه دې وایستمه هسې لــــه شـــبابه

مادعشق په نوم خپل سرپه لاس کې درووړ
تا په پڅه توره غوځ کړانقـــلابــــه

چې د«خیال»په سرکې شوراومستي ګورې
ستادزړه په شان مستي لري سیلابه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځه

دوا ړه سترګې دې لړ تورې کړه راځه
امېلونــه دې درپـــــورې کړه راځه

يو وار بيا دبڼو بريد راباندې وکړه
دزړه ستـــنې مې نسکورې کړه راځه

له تندي دې دلونګو خوشبويي ځي
تورپـېکی دې دورې دورې کړه راځه

که زما دزړه توتي په دام کې ساتې
دا زړې لومې دې نـــــورې کړه راځه

چې ځواني دې په نظر نشي له مانه
غوړې څڼې دې لړ سـپورې کړه راځه

که د «خيال»د اوسېدو خونې ته راشې
دروازې درســره پــورې کړه راځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اکبر توره

دغم برخې مې لیکې قلمه ولې
پام دې نه را باندې نیسې ګرمه ولې
چې پخپله یې پتنګ په اورستي کړ
ترګهیځه پورې ژاړې شمعه ولې
د اکبر دلاس وسله چې اوس خرڅېږي
ډک بوړی به دمېړانې ږدمه ولې۱
چې په خوله باندې مې نوم دهیوادراشي
تربڼولاندې مې ګرزې نمه ولې
دوطن د ویاړ شمله مې راکوزېږي
لا تر اوسه نه ماتېږي زغمه ولې
ستا په چوف کې خومې تللي وونذرونه
هرسرکوزې ته دې اړکړم دمه ولې
په هیوادکې مې دوینو باران اورې
زه به ناست یمه دبل په تمه ولې
د «خیال» زړه خوڅه کورېه دهرشي نه دی
تل ترتله پکې مېشت یې غمه ولې

۱:بوړی =توپک (دتوپک یوډول دی چې پخوا
یې ډېر استعمال درلوداوتر نورو ګرانه هم وو .)
په پښتولنډیوکې ډېر یادېږي لکه:
تردابوړي توپک دې جارشم
تړلی تا دی کړه زه له خیاله ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستورو ورا

ګلشن په ګلو ښکلی دی کېږدی ورځـخه مه وړه
چمن يې رنګين کـــړی دی غوټۍ ورځخه مه وړه

په دښته دآسمان کې يې رڼـــا لـــــګې تورتمه
د ستورو د وراناوې ده سپوږمۍ ورځخه مه وړه

د سيند په غورځنګونو کې مستي يې دزړه هيله
کبـــان ورځخه مـــــه وژنه هيلۍ ورځخه مه وړه

دا غشې دلينــــــد يوځخه وبــــا سه صياده
بيديا ورسره ښه برېـــښي هوسۍ ورځخه مه وړه

نسيم د پسرلي ورسره لــــوبـــــې کوي بازه
دازرکې دې که زانــــې توتکۍ ورځخه مه وړه

ادم چې په دې ځمکـــــه خليفه د الاهــــي ده
دژوند ښکلې توښه يـــې دا نړۍ ورځخه مه وړه

ترڅوبه په دې غرونو دتـــا سيوری ګرزې دېـــــبه
د «خيال» دزړه دمينې ښاپــــېرۍ ورځخه مه وړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا یې مړه بولي

«یو متل دی وایي مکړه هغه منډه ۱
چې لمن دې شي په کلې کې بربنډه»

د مېړانې دې کمی نشته افغانه
خو غمونه دې لیکلې دي په تنډه

«چې په لاس باندې وازیږي څه حاجت دی ۲
چې په خوله یې خلاصوې تړلې ګنډه»

غلیمانو موبیاتي په لاس نیولې
له هرلورې غوڅوي د وطن څنډه

«لاتراوسه پورې مړه ورته وایي ۳
د پټې ریشکه یې و خوړله غونډه»

ستا له هرنګه ښېګڼو څخه تېریو
خو داغله دې ببېرته وباسه ګاونډه

چې په تورودې وهو ویجاړبه نشې
کلک ولاړیې دافغان دلارې خنډه

چې یې برخې له ازله راوېښلې
خدازده څه شوه د پښتون د نصیب ونډه

(c) ketabton.com: The Digital Library

«ستا د پوهې په سمند پورې يې اړه ۴
چې د بخت بګۍ به څوپوري وي رنده »۵

که هر څو دې تشو نه خالي کېږې
لاتر پيڅوپورې ډک يې د ويړ دنده

د زړګي د خندا ګل مې نه غوړېږې
په هر مټ باندې مې بارده د غم پنده

ستاله پت سره به پا يو د «خيال» ژبې
د پښتون د توکم مورې مه شې کونده

....

۱: وايي مکره هغه منده چې سومبۍ دې شي بربنده
۲: غوټه (ګنده) چې په لاس خلاصيږي خولې ته
څه حاجت دی .
۳:د پټې ريشکه يې ټوله وخوره دوئ يې لا مړه بولي
۴ : سمند = آس = نيلی (د آس يو ډول دی)
۵ : رنډ =نه منونکی=ځېل کونکی=رټنګه کونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطر

نصیب وکړې هسې چارې په مابانديې
وبه نــــکوې انګار پـــــــه وچې سپانديې۱

دعزت کالي مـــې کـــــاږې لـــه بدنه
په لغتو مـــــې وهـــــــي راپورې خانديې

زه له شرمه چاته حال وبـــــيلی نشم
برچه پک دي خدا زده څه راباندې کانديې

تش زګروی کـــولی نشمه سخـــتي ده
چې ټټرمې شـــــو د اوښ تـــرسینې لانديې

دواړه لاس مـــې راتړي په ځنځیرونو
ټبــــــــل وهي مې د اجل په لورو ړانديې

د رباب اود شپېلۍ نغمې سړې شوې
اوس په هره خواکې چیغې دې یاسانديې

مـــورې پـټه خوله دې ونیسه خطردی
نور د «خیال» په قبرمه شکوه غړوانديې۲

۱: سپانده =سپېلنی
۲: غړواندی =غړوندی=غاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفکر کجاوه

دیدن ته دې راغلی یم مانې ته مې درپـــرېـــږده
په څنګ کې به دې کېنمه نالۍ ته مې درپـــربږده۱

پوهېږم چې په سترګو کې دې شرم ځای نیـــولی
مجبوریم درته وو ایم خولګۍ ته مې درپرېـــږده

که داغوښتنه ګرانه وي نو خوا دې بده مــــــه شه
ګرېوان ته دې لاس نه دروړم تنۍ ته مې درپربږده

که لږ پسې درتېر شمه دښکـــــلې مخ له پولې
دزنې ترمنې لاندې غــــــړۍ تــه مې درپربږده

دزلفـــوله هـــــرتـــال سره دې فـــکر زنګومه
چـــې زړه درسره وتړم کمڅۍ ته مې درپـــربږده

داتـــولـــې مې که نه منې نو وه بدرۍ جـــمالې
داوښکوله باران سره سولګۍ ته مې درپرېـــږده

دفکـــــر کجـــاوه مې د واده په اوښ سپـــره ده
د «خـــیال» سپېره نصیبه ناوکۍ ته مې درپرېـــږده

۱۲

۱: نالۍ = توشکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرغلرې

که لرې رانه پاته دې که برې رانه پاته
دزړه دواړه ټوټې مې برابرې رانه پاته
په ځالو دګودربتو کې چرګوړې مېشته شوې
دچتکو په منګولو کې کوترې رانه پاته
پردیو یرغلونو کړم له ساندو سره روږدی
له ډول اوله اتڼ سره سندرې رانه پاته
نسیم یې له پلو سره خوځښت کولای نشو
دږیرو په تاړاک کې خیالیګرې رانه پاته
نږدې ورته ورتلای نشم له زهرو یې وېرېږم
په ستونې دښامارکې مرغلرې رانه پاته
واتڼ د پردېسیو مې دهیلو زمری وژنې
وطن مې ترغدیولاندې لرې رانه پاته
له تېکې څخه توره مودبل په امر وزي
بدله زمانه شوله ډغرې رانه پاته
د «خیال» دزړه شاهین دی دهوا په لټه پایي
دښکارپه تورولو موکې وزرې رانه پاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتله

خال دې پاچا تندی وزير زلفې لښکرې
په هيوادونو دې ولکه ده زورورې
خوله دې دربار غاړه دې ارګ سينه دې تخت ده
دواړه لېمې دې پيره دارې بختورې
مخ دې سپوږمۍ ځواني دې لمرخالونه ستورې
ستا دښکلا ډېوې بلېږې خياليګرې
وربل دې دام ځنې دې لومې د وربښمو
زما دزړه بوراخومه نيسه دلبرې

۱۳

رنګ دې ګلاب ونه چنار بوی دې دمشکو
نوم دې په درسته نړۍ تللی مرغلرې
ځنې دې رنګې کړه زما دمتې له پاسه
«په خوند دې نه يمه په خرپ دې يم ګاځرې»
زړه دې انګار ګوګل نغری مينه دې اورده
ماېې لمبو ته کړوې د لرې لرې
زما دزړه ستنې به رنګې کړې له بېخه
که دې راواړولې سترګې مرورې
خوله دې غوټۍ خندا دې ګل ديدن دې باغ دی
دعشق بلبل مې غړوي درته سندرې
د «خيال» له پام ځخه به ولاړې نشې دواړه
دتادسولې ښايسته سپينې کوترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځونډی

اورد مینې راکړه چې لوګی دې شم
وچ به دې نظر کړم سپېلنی دې شم
خوله خو دې پېزوان په اجاره یوړه
لاس دې رانږدې کړه چې بنګړی دې شم
څنې دې زما تر ملا وپېچه
ځان را سره وتړه مېږوی دې شم
ښه مې په کتوکتوکې وڅاره
ستا زمریو ستر ګو ته کبلی دې شم۱
تا خو په ګلونو زړه بایللی دی
راشه چې دهیلو پسرلی دې شم
پاس مې د وربل په څوکو وتومبه
ښکلې چې په څنیو کې ببری دې شم
او سم به د مشکو له وږمو سره
یاره که په غاړه کې ځونډی دې شم
«خیال» په ګودرونو باندې ګرزوه
پرېږده چې په سرباندې منګی دې شم

۱: کبلی = د هوسۍ زوی = آهوبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کور ګټې

که د زړه د مینې راز غواړې د چټې ۱
کیسې ټولې دې له او ښکو سره پټې

«نڅاګره چې نڅاکولی نشې ۲
وايي مځکه لاکږه وینم له ستې»

چې له شوقه به په لاره سمې نه تلې
په دې ښارکې پاک لمنې اناوټې ۳

خپلو ښکېل کړو د پردیو په دامونو
کنه موږ خو د رلو د لې پخې متې

«که يې لاستی له خپل ځانه څخه نه وای ۴
تبرڅنګه ما تولې ونې غوټې»

هم يې لاس زما په وینو باندې سره دي
هم به وړمه د قاتل د وبال څټې ۶

« اوس د یوې سپږې لپاره چې لري يې ۵
ټول پوستین په اورکې غورزوي د التې»

نه يې ګورمه ښارو نه بې خطره
نه زما جونګړه پاته شوه د ختې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پړدو ترمنت لاندې مه شې «خیاله»
«دلاهورترګټهو ښې دې دکورګټې» ۷

۱: چټه: په وزن د «لټه» = مسته = ښایسته = خیالیګره.
د پښتو په لنډیو کې ډېر دود لري لکه:
چې کته ځې خال ته مې ګوره
دهندوستان دچټهو نشته شنه خالونه
۲: نځاګره چې نځا نشي کولای وایې مځکه کږه ده
۳: اناوټ = د بل د اوږوبار = اړ = محتاج = بېوزله
۴: ونه وایې که مې لاستی له خپله ځان څخه نه وای
نو چانه شوم ماتولی.
۵: څټه = جوال = بوری = بوجی = وری = توبره
۶: دیوې سپږې له پاره ټول پوستین په اور اچوي
۷: دکورګټې دلاهورګټې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیال غواړي

زړه مې یار بدلی دی وصال غواړي
ښه یې په ګانه باندې سمبال غواړي
ځان پرې کړوي دکباب خوی لري
داډېوه پرست پتنګ مشال غواړي
پرېږده چې توبې ورسره ماتې کړم
مسته په سروشونډو کې وبال غواړي
بیابه مې دزړه خونه روښانه شي
یارمې دتندي دپاسه خال غواړي
اوس مې په کوګل کې غبارونه دي
زړه مې دا شنا دمخ مشال غواړي
بیامې دابدرنګه صیاد ښاري نن
سرمې غوڅوي راځخه مال غواړي
«خوله یې دګیدړې شخوند داوښ وهي»
ځکه له افغان سره جنجال غواړي
بیالکه ژوره د ،رګ وینې څښي
توره خپکۍ ګوره موږوال غواړي
حق ته خو اورونه ګلزارونه شي
ژوندمې د انګار په لورې تال غواړي
روږدی شو په وینه د انسان باندې
بیاخوني ښامار راغلی «خیال» غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شعر مې لا پخوا لیکلی وو.

مجبوري

کله چې وتړی زامنو سباوون دی
اوس زموږ له خپل وطن څخه بېلتون دی
کلی کور او هدیره مو پاتـه کېږي
مجبوري ده په سفر باندې مو یون دی
له آمونه شوروي یان راپور ېوتې
نن په ټولو اولسونو کې پاخون دی
خو دا پورې پاکستان ته پناه وړمه
غم ځپلی زړه مې څکه ځګرخون دی
د شمال او د سهیل په منځ کې ښکېل یو
د دوئ دواړو د افغان په ضد تړون دی
«سپي په خپلو کې که څومره سره وران شي
خو فقیر ته بیا د ټولو پیوستون دی»
زویه ګوته په ماشه نیسه په لارې
د هیواد د آزادۍ په نوم موتلون دی
د قصاب چاړه په لاس کې چلوي یې
«خیاله» څرنګه وندی وندی پښتون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبخت هنداره

چې هرچېرې لټومه ښکلی یار
مخامخ راته راځېرمه شي اغیار
خپلې ډکې خزانې ته چې ورځمه
ترې چاپېره وي دبل کلي ښامار
که هرځوېې پرېمینځم دبخت هنداره
سر په سر وربادې ګرزي تورغبار
زه دکلي په ناورین باندې خپه وم
اوس به څه کړم ورانوي مې غلیم ښار
«نن خو تش دموږ له څنګه سره تېرشو
زه وېرېږم چې دا لاره شوه دمار»۱
چې رقیب بایدپرې خپله ځړېدلای
نصیب موږ ته درولی هغه دار
سپېره منی ورنه ښه ګڼمه «خیاله» ۲
که په وینو وي لړلی نوبهار

۱: وایي له دې څخه نه ډارېږم چې مارمې له څنګه تېرشو بلکې له دې وېرېږم چې دابه یې لاره شي .
۲: منی = خزان

(c) ketabton.com: The Digital Library

لونګ

که هرڅو مره یې سیالان ګڼي بدرنګه
ماته ښکلې له هرچاده شوخه شنګه
د سرسترګې مې کږې وریسې اوړې
چې د پړک غوندې مې تېره شي له څنګه
«خوندیې ښه دی راتله یې» زما ونډه
چې لرې یې داشنا دمینې بنګه
په تومت دعشق یې زه په اورکړېږم
خوپه غاړه کې یې ته زانګې لونګه
لکه موج د اباسین چې په موړوځي
مسته هسې وي روانه ړنګه بنګه
ماته برید د سپینوتوروراپه یادشي
چې دې اورم دلیلادبنګړو شرنګه
«خیال»د زړه په هغه رنځ باندې اخته شو
چې یې واخست دتېروښهولـه جنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نیل ناوې

مړاوی شانته ګل یم له پرهاره سره اوسم
اوس چې د ازغیو له بهاره سره اوسم
مینې زما برخه په اورونو کې لیکلې
غوښه د کباب یم له انګاره سره اوسم
نن یې ترملا پورې بمونه راتړلې
څه ساده پښتون یم له هوښیاره سره اوسم
خپله پیمانې وهي په ما باندې مرچلې
ځوان د لوړو غرونو یم له ښاره سره اوسم
ښه ګېډۍ د ګلووم راولوېدم له څانګې
یو وړمه باروتو له غباره سره اوسم
بیا لکه د مصر ناوکۍ د نیل څپوته
ونډه د توپان شوم له سینګاره سره اوسم
«برخې ازلي دي نه په زور نه په زاري دي»
زه ازل رټلی له ښاماره سره اوسم
پښ یم ټکولی د زرګر له بټۍ وزم
تش په تصور کې له رخساره سره اوسم
خپله د انګور په شان له تاکه څخه شکېږم
نور وته په جام کې له خماره سره اوسم
ګرزي هر صیاد راپسې ولې مې په غشو
زه د توتکۍ غوندې له ډاره سره ا وسم
اوس خو چې ګیدړه له زمري څخه باج اخلي
پېښې مې اړباسي چې له واره سره اوسم
ویاړم چې تر اوسه لا د خپل طن په مینه
اوښ غوندې تړلی له مهار سره اوسم
«خیاله»ځان بدل کړه زمانې په اوښتو دې
څو به لا په خوب کې له ټینګاره سره اوسم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فلک مېچنه

دلا مبو په نمت را غله هغه لوړه
ډنډ په خپله غېږ کې ونیوه لغړه
بخته ما سره دې څه تربور ګېږني ده
چې یې نه بولې زما د یارۍ وړه
دآشنا د شونډو سرې سکروټې ګوره
زما زېړ زېښېلی رنګ ورسره تړه
لا تر څو به لاس ترزنې ورته ناست یم
چې مې ګرزي په هر بڼ د غبار لړه
«یو متل دی وایي ښه ده په عمل کې ۱
له پراته زمري نه ګرزنده ګیدړه»
ځوځ خونه یم چې ازغي په غېږ کې ساتم
د باغ ګل یم له وږمو سره مې اړه
زما ستر ګې لکه غلې ورپسې اوړي
چې تېرېږي مې له څنګه سره غوړه ۲
څو چې ګرزي د فلک مېچنه هسي
د پښتون د بخت اوګره به وي ناوړه
د رتبې د شوق په تمه دې زاهده
د مذهب ښکلې لمنه کړه ککړه
په خوځښت د زمانې کې معجزه وه
چې یې ماته کړه د خیال د نصیب دړه

۱: تر پراته زمري ګرزنده ګیدړه ښه ده
۲: غوړه = ښکلې = ښایسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورلوبه

هسې چارې دې راوکړې مینتوبه
چې اوس ګرزمه رسوا له لېونتوبه
که هرڅو ژور ویده یمه هیواده
ستاتوده مینه مې وباسي له خوبه
هسې رنګه دې غمونو لوغړن کړم
چې مې اوښکې شولې ویني له زووبه۱
روغ زړګی مې ستادمینې له بابته
په ګوګل کې نه ځایږي له پړسوبه
ښه ځواني مې دپتنګ غوندې لوګی شوه
چې مې وکړه ستاله عشق سره اورلوبه
سر اومال به زما دواړه درنه جارکړم
که مې ستاپه مینه تنده شي خړوبه
خیاله پاڅه دتکل نیلی په زین کړه
مېړني خونه ډاربږي له سرکوبه

۱: زووب(زهوب)=ګزک=التهاب=خوړین
= انفیکشن . (هغه ګزک او التهاب چې
له ټپنګې وینې سره له ټپ څخه راوزي .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پردېسي

چې دباد غوندې مې تېره شوې په ځنګ
زمازړه درپسې درومي په غورځنګ
هسې رنګه خوشبويي دې ځي له زلفو
نه يې مشک لري نه عطر نه لونګ
دا ځواني چې ته لرې دچنار ونې
مابه وباسې له کلي نه ملنګ
دکاروان بهيربه پټ په غرونو ولو
چې وانه ورې کوم يوغل دجرس شرنګ
«غوښې تولې دخانانو په خوراک ځي ۱
په هډوکو يې دسپيو سره جنګ»
هغې سپينې زما ږيره کړه راسپينه
چې وربل يې شو په مخ باندې راړنګ
دښرنې وچې دښتې مې ياد ېږي
پردېسي ده په يوروپ کې مې زړه تنګ
«اوس له پېښې څخه تېښته وايي نشته»۲
«چې مې يو پلوته پړانګ دی بل ګړنګ»۳
خياله بېرته دخوشحال توري ته لاس کړه
چې دې بيا په کهاله راغی اورنګ

۱:غوښې خانان خوري په هډوکو يې د سپيو جنګ وي
۲: له پېښې تېښته نه شته
۳ : يوې خوا ته پاڼ بله خوا پړانګ دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاودنه

سپېدو وچاوده په پای کې رنګ دشپې
هره خوا یې رڼا ګانې کړې خورې
لاګلابو خپل تاجونه سمول
چې خاټولو په سر جګې کړې شملې
دګلپاڼو په لمنو اوربېدلې
مرغلرې دشبنم رڼې رڼې
د وږمو څپې نسیم په غېږ کې یوړې
وروبښلې یې بلبلو ته ولجې
چنارونو تر نظرلاندې څارلې
چې ترې لاندې غوړېدلې وې غونچې
په شنېلیو کې لګیا وو بوی دمشکو
له ګلاب سره سینځلې نڅېدې
پلوشود ونو څڼې ږمنځولې
په لښتیو کې اوبه رابهېدې
دګهیځ شمال یې څانګې ښکلولې
له غوټیو سره پاڼې غوړېدې
په هرګوټ کې ګودرونه وو دپېغلو
پنډېدلې پرې دکلي پښتنې
چې ناڅاپه توغندی دغلیم راغی
لور په لور باندې یې تیتې کړې چرې
دچڼچونو پرهارونه یې څیرل
له توتیانو څخه وینې څڅېدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چالاس او د چاسر وریږي نـــــــه وو
ښکلې نجــــــــونې په ټپونو کې پرتې
پټول یې خپل زخمونــــــــه په منګولو
د ګـــــــــو درغاړې په وینو باندې سرې
توتکیو ورتــــــــه ســــانـدې غږولې
له غوغـــــــا ســـــره په غم کې ګډېدې
خیال چې ولید دغه ویردباغ په منځ کې
دواړه ستـــــــرګـــــــې یې ترپایه ژړېدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمحبوب علي د ښکلې شعر په اقتفا

تصویر

بخته په دې مړاوې ګل کې بېرته ښکلا واچوه
بیا په دې ویده بدن کې مسته اروا واچوه
ناوې دوطن به بیا دحسن پسول واغوندي
ته یې په سپین مخ باندې رنګینه بربښنا واچوه
زه به دغزلو مرغلرې ورته وپېیم
ته ددې خېرې د پاسه سپینه رڼا واچوه
لمرد پیوستون به دخیبرد پاسه وخاندي
ته پکې زرینې پلوشې د وفا واچوه
زه به یې د درستو کړاوونو کیسې ولیکم
ته پرې دخټکو دشعرونو غوغا واچوه
ستانه یې ټپونو ته پټۍ غواړم طبیبه
لږ پکې افغان ته د یو والي دوا واچوه
راشه دژوند باده په دې ونوکې راوګرزه
بیاددغه بڼ په وچو څانګو کې ساواچوه
بیا به رنګینې د پسرلیو ورته راشي
ته یې په ګلونوکې وږمې د سبا واچوه
خیال ته یې چې نوم افغانستان ترښکلو ښکلی دی
ته په دې وجود کې بېرته ښه پښتونخوا واچوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتم ځي

«که په لاره باندې مار په هر رقم ځي۱
خپلې سوړې ته چې ورسېږي سم ځي»
که يې هرې خواته اړومه څوکه
برابرمې دوطن په لورقلم ځي
زه پوهېږم چې پخپله ورسره يې
تابه څه کوم زاهده چې پرتم ځي
« توره شپه به بې له چرګه هم سباشي»۲
نوريې خوښه ده په سمه که په چم ځي
نن خوپورته دمريخ په تندي پل ږدي
دلته ولې بې ګودره لا ادم ځي
زه به چاته فريادونه رسومه
چې مې بياله خپلې غېږې نه صنم ځي
نوريې نشم په سينه کې تم کولی
چې دزړه له زولنو څخه مې زغم ځي
دپردو په اوږوته راغلې سايبه
اوس به خيال له خپله کلې څخه ګرم ځي

۱: مار که هر څومره کوږ روان وي ،خپلې
سوړې(غار،سوري)ته ځان سيخ کړي .
۲: بې له چرګه هم شپه سباکېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسکتویه

دلته به څوک نه وي چې یې بـــوږي نـــه وي غاړې
ټول پـــــه دغــــه کلي کـــــې له غمه څخه ژاړې

وایي«تـــــر وژلې ورور پرې ابښې ګومل ښه ده»۱
کــــــور او کلی پــــاتــه زموږ کډې ورنه ولاړې

دغه یــــې انصاف وو دجهــــاد دمخـــکښانو
وګـــوره دښارکوڅې یې څرنګ کړې ویـــجاړې

څه مشکل صیاد ته چې یــــې ولې په لیـــــندیو
ویرخو په کوترودی چې څالې یې شـــوې شاړې

بل ته خویې لاس په سلامي نـــیـــولـــی پورته
دلته یــــې له موږســــره دخـولې خبرې لواړې

څو به لاسکتویـــه څــــو دبـــل تـــرحکم لاندې
ځوانه که ښـــادي غواړې لستـــوڼې به درنغاړې

«فیل که چیرې مـــړ شي بیایې هم په زنګانه کې۲
یو متر او بــــه خــــولا پـــــه کچه وې ولاړې»

دی خودې پښتـــونه پـــه اتوم باندې سمبال کړ ۳
خپله دې له سرخــــه تـــړلې دي ریـــتاړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وینې به دې زېبښي دژورې غـــــونـــــدې ګله
څویې چـــې ونه بـــــاسې لـه خپلو غوښو داړې

هسې به له شګوڅـــخه پــــړې ځـــانته اوبې
سرپــــــه زنـــګون ناست یې دبابا په توره ویاړې

ستا په اراده پـــــورې هـــــم اړه لـــري خپله
خـــیاله «په هغه باندې به واوړې چې یې غواړې»۴

۱:تر وژلې ورور پرې ایښې ګومل ښه ده.
«ګومله دپکتېکا د ولایت یوه تاریخي ولسوالۍ ده.»
۲: فیل که مړشي بیا یې هم په زنګانه کې یو متر اوبه ولاړې وي .
۳ : دپاکستان داتوم پلار قادرخان نومېږي چې په خته پښتون
اوله ایران سره یې هم په دې برخه کې زیاتې مرستې کړې وې
خواوس دیومجریم په شان ترڅارنې لاندې ژوند کوي .
۴ : چې غواړې په هغه به واوړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوکارې

چې په مايې لګوې د ناز نوکارې
له تندي څخه مې وينې وهي دارې
دا بهير به د جنون په لورې درومي
د عشق او ښې په تدبير نشې مهارې
چې له زړه مې د غمونو کډې بارکړي
شوخې سترګې دې راواړوه خمارې
«په ګيدړې پورې خپله لکۍ اورده»١
په ماوکړې خپلې مينې هسې چارې
که د بوې يې په هر ځلې بلې نه شي
د عشق لارې ترمنزله دې غبارې
چې مې ولې د ښو په توغندیو
لکه د روی د شپنو وهم کوکارې
که له «خيال» سره د مينې ګناه نه وي
د غزلو ناوې څنګه شي سينګارې

____

١: ګيدړې ته خپله لکۍ بلا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

يرغمل

زه ورته ګورم چې دوئ مې کور وړي
دژوند هستي مې دبل په زوروړي
«اورلره راغله دکورمېرمن شوه»۱
رپاند بيرغ مې رانه نسکوروړي
پخپل پټي کې کرونده وکړو
پروړه زموږ شی غنم مو نوروړي۲
بې له ځښتنه دګلو بڼ دی
پانې يې باد وړي غوټۍ يې لوروړي
دلوړوغرونوخزانې کاڼي
لاجورد يې غله وړي ونې يې اوروړي
دشيخ پلتنې په کوڅوګرزې ۳
له زړه نه مينه له سرنه شوروړي
موږ يرغمل يو دبل په لاس کې
يامومسکووړي يا مولاهوروړي
په هرګلشن کې سپلۍ چلېږي
توتيان مووژنې باغ مو سمسوروړي
زما په برخه دمينې اوردی
سينه مې سوځي زړه مې ټکوروړي
ګناه يې خپله لاس په بل پاک کړي
مريې خودی دی «خيال»يې پېغوروړي

۱: اورلره راغله دکورمېرمن شوه .« پخوا داورلګيت استعمال دومره ډېر نه وونوسکروټې به د چلم يا چای له پاره يوله بل کورڅخه راوړل کېدې کومه نجلۍ د چاکورته داور لپاره ورغلې وه اوهمالته يې دکورله ځښتن سره اړيکې پيدا شوې وې چې خبره تر واده پورې ورسېدله اوپه دې توګه نجلۍ دکور مېرمن شوه اودامتل ترې پاته شو .»

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲: پروړه = بوس
۳:پلټن= اولسي او ملکي لښکر=غیرنظامي لښکر

د زړښت خپسکه

یاره نن خو په کټلو کې ثواب را
ستا په سترګو غرځنیو کې شراب را

چې وږمې یې بویومه پرې مستېږم
ګرانه ماته د هغو شونډو ګلاب را

اوس د مینې په غمونو کې ډوبېږم
ستا د ځنیو له وربښمو نه تناب را

زمولوي مې د زړښت خپسکې ورو ورو۱
لږ د مینې ماتولو ته شباب را

چې کیسې د عاشقۍ دې پکې لولم
ستا د مینې د مذهب هغه کتاب را

عشقه ښه مې کړه د اورلمبو ته
زه ترټلو ته پیدا یمه عذاب را

چې هرتارېې د درخو له زلفوجوړ وي
خیال ته هسې د آدم دلاس رباب را

۱: زمول « په وزن د شپول » کمزوری او بې سېکه .
دا لغت زموږ په سیمه کې اوس هم دود لري خو د شیخ
اسعد سوري علیه الرحمه د بوللې لمړی بیت چې د غور
دزړور پښتون پاچا امیرمحمد سوري پرمړینه یې
دیوې ساندې په ترځ کې وېلی او په هماغه وخت کې
هم معمول وو البته د « ز »توری ساکن دی لکه :
دفلک له چاروځه وکړم کوکار
زمولوي هرګل چې خاندي په بهار
« پټه خزانه »

(c) ketabton.com: The Digital Library

درځم

دیدن ته دې هیواده له جرګوسره درځم
ستاغېږې ته دعشق له ولولوسره درځم
پوهېږمه چې لارې پاټکونو دې نیولې
زماجنت نښانه له خطروسره درځم
داغرونه اوډاګونه دې باغونه د ،ارم شه
بلبل دې یم وطنه له نغموسره درځم
دزړه په سرمې بربښې لکه ستوری دپېروونو۱
په تا باندې مین یم له پښتوسره درځم
بېلتون دپرد ښسي دې یم له غېږې نه ایستلی
په دې باندې که پړیم له توبوسره درځم
د «خیال» دزړه دهیلود ساحل دغاړې ګله
دمینې په دریاب کې له لامبو سره درځم

۱: پېرووني = داپه اسمان کې د ستورویوه ښکلې
ډله ده چې یوله بل سره خوا په خواکې پراته دي .
کوچیان اوکلیوال خلک دپېرووونو له خوځېدلو او
راګرزېدلو څخه دشپې مهالونه اودکال موسمونه
پېژني ،له کهکشان اولمریځ نظام سره توپیرلري .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کاڼي کرښه

راوړه جام د بنګو چې نشې د رسره ماتې کړم
اور د مینې راکړه چې لمبې د رسره ماتې کړم
څو به لا پلمې د پرهېزونو یادوې راته
پر بېړده د زړه سره چې توبې د رسره ماتې کړم
زه خو د اجمل غونډې زمری د نظم نه یمه
ښکلې چې په شعر کې ولولې د رسره ماتې کړم
ږمنځ به دې د تورو تورو زلفو د ولول شم چې
څنې دې په لېڅو کې خورې د رسره ماتې کړم
لو زمې له تا سره د کاڼي په سر کرښه ده
څه پردی خونه یم چې وعدې د رسره ماتې کړم
مخ دې لکه لمر د سبا وون دی پلوشې وېښې
راشه چې د وړانګو رنګینې د رسره ماتې کړم
دلته بد رګې د بېلتانه راپسې ګرزي لا
مینې د کلونو به دلې د رسره ماتې کړم
وو ایه غماز ته که زموږ له غرونو نه وزې
سم به په دې پرښو کې پنجې د رسره ماتې کړم
«خیال» خو که د کلي په دوو دونو ډاروې لیلا
بیا به دې ملنګ شم چې پلمې د رسره ماتې کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تال

نه دې ساري چېرته وينم نه دې سيال شته
نه دې ګورمه څوک ورنه دې مثال شته
دڅ بوې احسان به ولې تروږمۍ وړي
چې د زنې په شيشه باندې دې خال شته
هره شپه يې زنګوه تربرېځره ١
زمافکر ته دې تل دزلفوتال شته
راشه اوښکې مې راوچې کړه دسترګو
چې له تاسره زمادلاس دسمال شته
نور به نه درته راوړم دباغ ګلونه
چې وربل دې په ګاڼه باندې سمبال شته
زما مينه برملاده چې څه کېږي
په دې ښارکې خوګردونه دشمال شته
لاترڅو به مې ترټې په تورد مينې
ماچې څومره ځوروې هومره وبال شته
که هرڅو په اشاروراسره ګرزې
«غل په غره کې نه ځايېږي» دامثال شته
دغه لړې د تورتم به هم رڼا شي
دبېلتون په تروږمۍ پسې وصال شته
که يې غواړې له کلاڅخه راووزه
ستالپاره دګودرپه غاړه« خيال » شته

١: برېځر= څاښت = دغرمې اوګهيځ ترمنځ مهال .
دمهال لپاره په پښتو ژبه کې ډېرخواږه نومونه موجود
وولکه: سپېده چاودياسپېده داغ، ګهيځ ،لمرځرک،
برېځر ،غرمه،برمل ،لرمل ،لمرلوېده، ترمل او شپه د
اسلام له راتګ څخه وروسته هم موجودووخوبيالکه
زموږ نوره ژبه دناوړوپېښوله کبله وسولېدل اوله منځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړل یوائې غرمه په ټولو پښتنو کې لا پاته ده دګهیځ
استعمال هم کمېدونکی دی او برېځر زموږ په خواکې
لادودلري ښکارندوئ علیه رحمه چې دسلطان شهاب
الدین غوري په واکمنۍ کې مخوراوښه شاعروود
یوې بوللې څخه یې دپښتومهالونه داسې ښکاري .
هرګهیځ چې لمرڅرک کېږې له خاتیځه
څوچې یون کادلوېدیځه په څنډونه
که برېځر وي که غرمه وي که برمل وي
که لرمل ،که لمرلوېده، که ترملونه
«پټه خزانه»

ټاپې

هغه کوزکلی زموږ وونوم یې ویرشو
چې داپورې شوروی پکې آمیرشو
دلرغونو خزانو په نمت راغی
خودغرونو په پېچوموکې راګیرشو
له کابل څخه یې پورته کړې لوخړې
چې دکلې رېیرورد بهیر میرشو
دمذهب سپینه لمن به کاندې خړه
چې په سیمه کې ناولی زموږ پیرشو
یو په بل باندې ټاپې دې لګوي یې
لا پرون یې مجاهد وونن کاپیرشو
اوس به چاته د زړه چیغه رسومه
زماخوب دمینې بل رنګه تعبیرشو
لو یه خدایه درحمت ډېوې رڼاکړې
که تورتم زموږ دفکر پې تنویر شو
چې دباز پېښې کوې د ونو چتکې
«خیال» خوځکه په سیالانوکې زهیرشو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلم ولاړ

یوه ګیله وه چې دلاسه مې صنم ولاړ
اوس به څه کړم چې مې زړه ورسره سم ولاړ
زه به هم دفکر ټال وړپسې ولم
چې مې یار لکه شاهین په نوې چم ولاړ
«سړي غرونه دي مېړمنې اړمونه» ۱
له جنته څخه څرنګه ادم ولاړ
رڼا ورځه مې شوه هغه مهال توره
چې زما له خوارې برخې نه قلم ولاړ
که ګیلې لرو له روبل او ډالرو
دافغان په ټکولوکې درهم ولاړ
خپلې ژبې ته خپه وم چې غوښېږي
اوس وېرېږم چې له منځه مې توکم ولاړ
نن د «خیال» د زړه ټپونو ګزک وکړ
چې دعشق له درملنې یې ملهم ولاړ

۱: سړي غرونه دي ښځې یې اړمونه .
ښځه اونارینه دانسان دیوه سر، دوه سترګي دي ، په دې متل کې چې کوم مفهوم ځای نیولی هغه یوائې په متل پورې اړه لري اود قافیې تابع ګرزېدلی دی اوبس .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هینداري وهي

آشنامې کړه وکړه لارې وهي
له خواشینۍ مې زړه کوکارې وهي
بېلتون پرې زړې دغمونو کړي
دژوند په دښته مې شیدیارې وهي
خپله څېره ورته ښکارېږي پکې
وزه له ښکر سره هنداري وهي
غریب یې تل دزړه په وینو ګټي
شیخ یې په کلي کې تیارې وهي
اوس چې په لاس کې ماشینګنې لري
دوی له کېبلو سره خوارې وهي
د زاهدانو عدالت ته ګوره
له ځانه سل ځله هوشیارې وهي
«لکه کاغی دزرکې غاړه کوي ۱
خپله یې هېره شوه بغارې وهي»
نجلۍ دعشق په نېزه وویشتمه
خیاله له زړه مې وینې دارې وهي

۱: کاغي دزرکي غاړه کوله خپله یې هېره شوه .
کاغی = کارګه=کاغ =کوړاغ =زاغ =کارغه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاړوګر راغلی یم

وعدې ته دې جانانه په ګودر راغلی یم
داڅه زېړی مهال دی مازدیګر راغلی یم

انځور د سپینې خولې دې د غزل په بیه کاږم
دیدن ته دې مهینې په هنر راغلی یم

د عشق په پلوشو کې به دې وپېچمه ګله
ستا حسن ته څرګنده لکه لمر راغلی یم

نغمې د بلبلانو که د مینې سرول وي
نو زه هم در ته ګرانه په غومبر راغلی یم

ګرېوان مې که شکېدلای دی د زړه بنیښنه مې پاکه
خپه نشې له مانه چې ببر راغلی یم

کمځی دې که هرڅو مره بې اودې غوندې ماران دې
په دم یې اېلومه پاړوګر راغلی یم

ترڅو به د دسمال په اشارو سره غږېږو
د «خیال» مینه رسوا شوه په ډګر راغلی یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

منه

زه له پېریانو تښتم ته راته د ېب یادوې
خپله کوکارې وهې ماته مې غرېب یادوې
لاس دې په وینو سره دې، په بل تورونه وهې
لوړې مانې دې ګوره چې ماته جېب یادوې
ناصحه ځان بدلوه دوخت له منډو سره
زه دې ملا ته حیران ته دې تالېب یادوې
مرید دې وچې شونډې، تڼاک لاسونه ګرزي
اوس دې رښتیا نه مني ته ورته فرېب یادوې
مطریبه مه غږوه، زړې سندرې راته
زه یې نڅا نه غواړم ته یې پایزېب یادوې
ولې نصیبه زما، دژوند رقیبه زما
دماد عشق نیلي ته دبېلتون کرېب یادوې ۱
د «خیال» دزړه بلبلې، ترمخ دې زنې ښکلې
زه یې منه بولمه چې ته یې سېب یادوې

۱:کرېب په وزن د «جېب» =رقاب (په آس
باندې دسپرېدلو لپاره دزین پایډل)
په کرېب کې د «ک»توری ساکن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازمویلې

ځو به زموږ برخه وي د ډبتو په کېږدیو کې
ښارته خوورتلای نشو ،لویان دي په ماڼیو کې
بیابه دي د سر د پاسه ټک وهي مېخونه
پام کوه چې ولاړنشې کابل ته په څپلیو کې
دغه ازمویلې دي لا نه دي پېژندلې
ساه له سرې باسي حرموني په سلګیو کې
هلته کانټینري ګرموي د مرګ لپاره
خښتې افغانان دي پخوي يې په بټیو کې
دلته هم په کلیو کې ژوندي سرونه ربي
ستړه د پښتون وهي اختیار یې په پردیو کې
وایي چې« هم بوره هم بدنامه شولې خوارې »۱
هرڅه درنه ولاړل دناولیو په نانډریو کې
ګوره چې« ډبرې هم کډې ته رغړې »خیاله ۲
موږ لکه ګلونه مړاوي کېږو په سپلیو کې

---

۱ : هم بوره هم بدنامه شوه
۲ : ډبرې هم کډې ځای ته رغړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارچیچلی

ستا د مخ په شیشه سره او سپین ځلېږي
که رنګونه په هنداره کې ماتېږي
ګرانه بیا درته راستون شوم مجبوري ده
«مات لاسونه خپلې غاړې ته ورلوېږي»۱
پټې خولې مې د سولګیو پت خوندي کړ
«مارچیچلی خو ،له پړې نه وېرېږي»۲
«که ربښتیا دې یاره زړه راباندې سوځي ۳
له رندو سترګونه، هم او ښکې بهېږي»
د رنګ په درنګ دوخت شېبې راڅخه تښتي
لنډژوندون دی د پناه په لور ښوېږي
یو وار راشه چې ګلونه درته ویړ کړم
د سر «سترګې په بڼو کله درنېږي»۴
د زړه مینه په ډګر راسره وکړه
وایي «شنې خوځه په غلا نه خوړې کېږي»۵
خدای دې مه خوږوه هسې رنګه یاره
لکه «خیال» دې چې په مینه کې ځورېږي

---

۱ : مات لاسونه غاړې ته لوېږي .
۲ مارچیچلی له پړې څخه وېرېږي
۳ : که زړه سوځي له رندو سترګونه هم اوښکې بهېږي.
۴ : سترګې په بڼو نه درنېږي .
۵ :شنې په غلا نه چیچل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

آونګ

دا خوږ سیوری د چادی چې په ځنګ را سره ځي
زما د وطن خیال دی په غور ځنګ را سره ځي

په سترګو یې که نشمه لیدلای له بهره
د فکر په هنداره کې یې رنګ را سره ځي

د نور وپه ګېډیو به یې ورنکړمه پانه
د ډښتو هریو بوټی یې لوه نګ را سره ځي

افسوس دی چې یې وینمه بې شمېره پرها رونه
له ښاره ترمناره پورې ړنګ را سره ځي

د ګردې د نیاګۍ په سر ارامه ارامي ده
یواځې د پښتون په کور کې جنګ را سره ځي

ببرې د ژوندانه مې ډوبوي د غم په سیند کې
د هرې ځپې غاړې ته نهنګ را سره ځي

که نوم مې د شیرینې تش په ژبه باندې راشي
له پاسه مې په سر باندې کلنګ را سره ځي

زما نصیب ته وګوره چې مار له مرګه بچ کړم
د ننې په لستوڼې کې اورنګ را سره ځي

هډوکې مې د مړیو ښتېځې غوړې ترې باسي
دا پورې ګاونډی لکه آونګ را سره ځي

متل دی «چې درانه بارونه وړي خوراک یې ځوځ وي»
د «خیال» کډه په شا باندې ملنګ را سره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تېپو نو غلبېل

ترې دوصال يم شرابونه ماته مه راوړه
زه لېوال دمينې يم جامونه ماته مه راوړه
راشه په سينه مې دتېپو نو غلبېل وګوره
سرترنوکه ځړيکه يم دردونه ماته مه راوړه
موم غوندې بدلېږمه دښکلو په منګولوکې
پام کوه چې وانه وړم لاسونه ماته مه راوړه
ګرانې ته زمادزړه ګاڼه يې پسول څه کوې
خپله ښايسته يې سينګارونه ماته مه راوړه
ژرنده دناورين زمادسردپاسه ګرزي
پرېږده د ويرباده نورغمونه ماته مه راوړه
زه دومره تنکی شوم چې دمچ پښې مې ژوبل کړي
بس دی دخيال عشقه پرهارونه ماته مه راوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بربښناګانې

بیا به پسرلی شي میناګانې به راځي
تورې شپې به لېږدي رڼاګانې به راځي
واورې به خپل سپین کفن ورونغاړي له مځکې
خاندي به ګلونه ښکلاګانې به راځي
روغي به شي بیا دغه نوکاري د سېلیو
ځانګې به شي پېغلې نڅاګانې به راځي
پاس به د وریېځو درمندونه په ګډا شي
ګرزي به پړکونه ،بربښناګانې به راځي
شنه به چمنونه شي شنبلې به زرغونه شي
مستې توتکۍ اوبوراګانې به راځي
بیا به د پردیو ټپوسانو پوځ ووهي
باغ ته د توتیانو بلواګانې به راځي
بیا به ګودرونه په منګیو ښایسته شي
«خیال» به ورته ګوري خنداګانې به راځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهسوار «سنګروال» دښکلې شعر په اقتفا

چا په مخه کړې يو

موږ خولاترا وسه ولولو په مخه کړې يو
سپک د سیند ځګونه شو وڅپو په مخه کړې يو
توره مو له تېکې نه دبل په امر وزي
باتې د زمري وهو بيزو په مخه کړې يو
نن چې د پېروونو کچ کولو زمانه ده
خپل کورونه نلرو خېمو په مخه کړې يو
خېږو په مرچل باندې سرونه مو په لپو کې
پايلې ته يې نه ګورو ،ولجو په مخه کړې يو
څو به زموږ سترګې وې د نورو په جېبونو کې
هرڅه رانه پاته دې پيسو په مخه کړې يو
موږ خولاترا وسه د خپل سر په بيه پوه نه يو
ځکه هديروته جنازو په مخه کړې يو
هسې خود خپلې ارادې خبرې کاندو
«خياله» چې خپه نشې پردو په مخه کړې يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

برمته

چې مو غوښته ستا په زړه کې سمندره
دنهنګ په خوله کې ولاړه مرغلره
غمه ستونی مې له غرېوه څخه ډک دی
نه مې چیغه له خولې وزي نه سندره
هرې خواته مې که بیایې درسره یم
زما زړه دې برمته ونیو دلبره
څو چې ته یې ګودرونه ښایسته وي
خوند خوتاواخست زېړیه مازدیګره
موږ دې هېرشوو په ماښیو کې راګرزې
«یودې بام دوه دې هواوې دې اختره»۱
«اوښ ته وایې چې اورمېږدې ولې کوږدی
وایې کوم ځای مې سم ګورې زوروره»۲
«چې یې لو ته خوښه نه وې دلوګرې ۳
لور په لوټه تېروي نه په ډبره»
ترڅلې «خیال» خو ته ښه یې پېژوانه
چې دیار په مخ زنګېږې بختوره

---

۱ : یو بام دوه هواوې .
۲ :اوښ ته یې وېل چې غاړه دې ولې کږه ده، وېل یې
کوم ځای مې سم دی.
۳:دلوګرې چې لو ته زړه نه وي لور په لوټه تېروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب

خوب وینم زنګېږمه له تا سره په تال کې
لاس مې دې په غاړه کې وي سترګې مې په خال کې
څنې دې زما له مړوندنو سره لوبې کړي
بوی دې دعطرونو وي چلېږي په شمال کې
دېب له پاسه راشي ماپه خوله کې درنه یوسي
ته راڅخه پاته شې ویده په زرغون شال کې
غرونوته مې یوسي په یوغارکې مې ایسارکړي
سراوپښې مې دواړه سره ونغاړي په جال کې
توره تره ږمۍ وي تش یادونه ستا رڼاوي
سم له دې بلاوو سره ښکېل یم په جنجال کې
خپله یې له داړو څخه وینې دانسان ځي
زه یې رانیولی یم دمینې په وبال کې
وايي چې نوته دښاپېریومینه څه کړې
سر به پکې وبایلې دښکلو په وصال کې
ته د ادم زوی یې ښاپېری خوددېبانودي
تاسې شاته پاته یاست له موږ نه په کمال کې
کله چې راویښ شومه له خوبه څخه «خیاله»
فکرمې له دېب سره وو زړه مې په جمال کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چيغه

کله چې خاني لرم، په زړه کې کېميني لرم
اوس چې ملنګي لرم، غرور د پاچاهي لرم
زه که پرد ېسي لرمه، دغه بد مرغي لرم
نن خوبې وسي لرم، په کلې کې پردي لرم
بيابه توره وباسمه، زړه مې لا ياغي لرم
متې افغاني لرم، منګولې دزمري لرم
فکر دزلمي لرمه، شوق د پسرلي لرم
عشق دموسيقي لرمه ويا ړېې تاريخي لرم
دود، دخوا خوږي لرمه، مينه انساني لرم
شورلرم مستي لرمه، خوى دغرځني لرم
«خياله»ځه خواري لرمه مسته شاعرى لرم
توره مېداني لرمه، چيغه توپاني لرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېغور

پتنګ ومانه په ځان د مينې تور
اوس يې شمعه کړوي په سر د اور
د بوه ټوله د رڼا په بيه د رومې
خو پلتې خوارې ته پاته شې مخ تور
دا انګار به شي ترخپلو ايرولاندې
چې سپرغۍ له ځانه وېشي لورپه لور
په لمن يې د بارو تو غبار ګرزې
د دې بڼ ګلان به کله شي سمسور
دلوونګو فصل لمرپه زړښت سپاري
خو د غچ غبار يې پېټې شي د لور
که داشته تو دوخي ځان ته خوندي نکړي
سره سکروټه شي پخپله سوی سکور
د ماليار په مخ کې چوتکی غوټۍ بنکل کړي
خو ياد پړې يې بلبلو ته پېغور
«وزه خلاصه شوه په تېښته له لېوه نه
د قصاب چړې ته ورغله په کور»۱
چې په بېخ کې ورته کېږدي اومې خښتې
«خياله»تخت يې له بنسټه شې نسکور

۱: وزه (بوزه) له لېوه څخه خلاصه شوه
د قصاب کره ورننوتله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنځور

په هره خوا چې ځمه دی ضرور را سره ځي
د یار د مینې غم دی لکه نور را سره ځي
هرڅو یې که د زړه له منځه و باسمه بېرته
د فکر په پرده باندې انځور را سره ځي
د زلفو هره څو که یې لشکه د غو مبسې
پخپله په نخرو لکه تربور را سره ځي
د حق لېونی چیغه مې په ژبه باندې ګرزي
له دار سره مې برخه د منصور را سره ځي
د اښکلي چې زه وینم د هالند په رو تر دام کې
ارمان دی چې په مینه کې غرور را سره ځي
قفس مې د پښتیو شو د فیل تر پښو لاندې
د «خیال» د زړه بلبل پکې رنځور را سره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چېرې ولاړې

نه دې اورم له راډيونه
نه دې غږ له تلوېزيونه
نه دې لوست په ښوونځي کې
نه دې څرک له پوهنتونه
نه دې شتون په سينما کې
رټل شوې له روغتونه
نه دې توري په دفتر کې
ترې تم له کتابتونه
اې د «خيال» د ادې ژبې
چېرې ولاړې له پښتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاڅون

زېړی ګل یم له ازغي سره زرغون شوم
د خاټول غونډې په زړه کې ځګر خون شوم
کړی شپه د غم ګلۍ را باندې اوري
پاڼې پاڼې په لمن د سباوون شوم
د توکم تو پیر مې نه وو خدای خوشته دی
د دښمن په ځنځیرونو کې پښتون شوم
د لیلا د کوڅې سپي را پسې غاپي
زه شکېدلای ګرېوان ګرزمه مجنون شوم
د دېب سیوری مې د سرد پاسه ګرزي
له بابته یې په خوله باندې زبون شوم
اوس مې چیغه بندولای نشي «خیاله»
چې په پټه خوله کې زوږ و مه پاڅون شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تندي کې مې چې ګورې هره ګونځه
دغه ټولې دي دتادعشق له رنځه
ستا دسترګو دبڼو ویشتلې غشې
بېرته وباسه زما دزړه له منځه

، ،

که هرڅومره نوم وتلی په جهاد یې
په وهلو ټکولو کې استاد یې
چې کورونه ورانوې په هوانونو
قوماندانه مجاهد نه یې جلاد یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، ،

ته خو ،ښه يې چې غندلای يې شې واړه
دغه سرې او شنې دښمنې غدۍ دواړه
دی به څه کړي چې پخپله يې تړلې
په دايوه خواکې لکۍ په بله غاړه

، ،

دغه لوړې څوپوړيزې ودانۍ
دکابل په هره برخه کې مانۍ
تاله کومه کړې ببره قوماندانه
نه دې مال وو نه دې پوهه نه ګډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نغارې

پیالې راډکوه چې نازنینې ته ورځم
دګلودګېډۍ غوندې رنګینې ته ورځم
«زمانصیب ته ګوره چې غنم مې شي وربشې»
په لاره کې پیرې دي چې وربښمینې ته ورځم
متل دی چې «دګوډې لار په ژرنده ورغلې»
زما دغه مزل دی دیار مینې ته ورځم
«اوبه چې ترسرپورته شي څه یوه نېزه څه دوه یې»
ډوبېږم که رسېږمه سنګینې ته ورځم
دکلې په کوڅوکې نغارې دې غږوه یې
د لمردپلوشې په شانې سپینې ته ورځم
دلرې نه واټن دی په شېبویې لنډومه
دعشق برخه خوږه ده چه شیرینې ته ورځم
پیغام مې ورته یوسه ترکوڅې دوصال باده
په مینه ور روان یمه مهینې ته ورځم
هرڅویې که داسیمي دي وښېلې تنزیمونو
د«خیال» دغه تکل دی خپلې وینې ته ورځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تربور

بلبل په چیغو چیغو ځي غونچې د ګلو چور
ګلاب په زړه ټپي ښکارې رېدی په وینو سور
د پرخورنې او ښکې له غوټیو را څڅېږي
ګل تاج له سرنه ورکړ بورا تېښتې ته مجبور
په ما پسې لا ګرزي څارګران د ګاونډیو
په لوټویې را ماته کړه هنداره د شعور
په سر به دې بلا شي څوېې زهر وي په خوله کې
زموږ خو تجربه ده «دلستونې د منګور»١
نن تول د عدالت د مصلحت په تله کېږي
د حق نارې وهي په دار ختلی دی منصور
هر څوک په دې نړۍ کې اول خپله وینه پالي
یوازې پښتانه دي چې د ښمن ګڼي تربور
یو توره په لاس ګرزوي بل ګوته په ماشه ږدي
نن جنګ زموږ په برخه ګرزېدلی دی دستور
خوبېرته که دامات زړونه راټول شي سره «خیاله»
دا اور به دبا روتو شي ګلونه د تنور

١: منګور = مار (دخوست په ځنې ولسوالیو کې
منګیر ورته وایي موږ د دېوال کړندي ته هم
منګور وایو چې تر چرمشکۍ لږ کچنی دی په
خونو کې پیدا کېږي او هغه یې بې ضرره دی .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیبره !

که هرڅو مره دې نوم لوړ شمله دې بره
تورکاغان دربانديږ وختل خیبره
چې داستاد جګوڅوکو ولکه غواړي
دښمنان درته رادرومې له بهره
ستاعزت له هرڅه پورته ووافغانه
فلک څه چارې در وکولې ستره
ته یې تل په توره وګټې پښتونه
دملاغشی دې مات شي په خبره
دمرګي وبا دې روږدې شوه په وینه
نیم په لره باندې وژني نیم په بره
چې دخولې ګوله دې خوري ته ورته ګورې
ستاتر وچوشونډووچارشمه نهره
زه خوهسې رنګه هوډ لرم وطنه
چې دې پټ درسره پالم تر تړکره
په جنت کې به مې هم دهیلوکور یې
د «خیال »ګل غوندي هیواده دزړه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منجله

په زړګي کې مې اورونه دي خراب يم
د وطن په مينه پوخ لکه کباب يم
د ببلتون غمونو هسې رنګ نرى کړم
چې له پوف سره ماتېږمه حباب يم
لاترڅو مې ځوروې د مينې رنځه
تن مې وګوره له غمه وچ رباب يم
«ړومبنيه عقله کاشکې چې وروستى واى»
اوس خوښکېل په منجله کې دګرداب يم
په دې پټه خوله مې پروت برغولى ښه دى
کنه زه خو له اوله انقلاب يم
راشه وڅېړه د «خيال» دزړه دفترې
چې دغم دبدو پېښويو کتاب يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمازرائي

دښکلو میره څومره په نازرائي
لکه بلبله په مست آوازرائي
په سپینو لېڅو په سرو منګلو
دزړونو ښکارته دغرونو باز رائي
چټه درخوده په شوق مینه
دعشق رباب ته لکه شاباز رائي
اتڼ یې زده دی ډول یې خوښېږي
سندرې بولې په وخت دساز رائي
زمادهیلو سپینه کوتره
دزړه شاهین ته په لوړپروازرائي
په مړو کتو کې اورونه وېښي
دمینې جنګ ته نوی آغازرائي
لارې به څارو ، غمجنه «خیاله»
مینه به پالو چې بیا غمازرائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خاټولو جنډې

والوزئ وريبځواو راولونې زمزم
وشيندې په پاڼو مرغلرې د شبنم
ښکارې د خاټولو د جنډو د رپېدونه
رابه شي ګلشن ته نوی دورد پرتم
مستې به نغمې شي اورامستې به بلبلې
پورته به شي ببرته تورې لړې د تورتم
بيابه وي د ښکلوتو تکيواتڼونه
ببرته به د زاڼو کتارونه شي راتم
ناخي به ګلونه اوراپاخي به عطرونه
ولاړې به شي ببرته دغه دوړې د ماتم
اورې به د پرخو مرجانونه په شنبليو
ګرزي به له «خيال» سره راګرزي به صنم

(c) ketabton.com: The Digital Library

انصاف

په یوه پښنه ولاړیم دګل پښتی مې په سر
رېدی د پسرلي یمه نځېږم لرو بر
د دښتو په لمنو بې او بو راز رغونېږم
باران که په ما نه اوري ولاړیمه نهر
ګهیځ را باندې ولوروي پرخې مرغلرې
ډېر ژر يې پلوشې راځخه تښتوي دلمر
نسیم يې د شمال څپوته وښئي په هواکې
وږمې، مې په عطرونوکې دمشکو دعنبر
ترڅوچې زه غوټۍ اوسم له سترګوالونیا یم
که وخاندمه وړانګوته مانه پرېږدي خطر
له ښخه مې ور وشکوي ځواني مې نیمه خواکړي
په زلفوکې مې وټومبي پیمخې په هنر
سو که سو که مې پېغلې د تندي دښکلا سیال کړي
له ځان سره مې لېږدوي ویالې ته برابر
خوښي او خنداګانې خوکوي د کلې مستې
رازونه وې له ما سره دنجونو د ګودر
خواله مې له سپین مخ اوله سروشونډوسره کېږي
ترڅو چې زه تازه یمه پالي مې زورور
چې مړاوی شم، ماپاڼې پاڼې ورژوي ښکلي
په ګوتوکې مې مروړي بیامې واچوي بهر
انصاف دبندګانو خوهمدغسې وي «خیاله»
چې ګټه ورته نلرم وهي مې په ډګر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتله

ستا د زلفو د ولول د غه تعبیر دی
چې زما په برخه تل د عشق ځنځیر دی
که هر څو یې پرتله کړمه په شعر کې
تر سپوږمۍ دې ښایسته د مخ تصویر دی
چې په جیب کې یې ټاپې وې د تورونو
نن یې جام په لاس نیولی هغه پیر دی
مریدانو یې اسرې ورته راوړې
د دانې حریص پخپله په دام ګیر دی
چې زما د وطن واکې رانه غواړي
د دې سرو او شنو غدیو څه توپیر دی
«هګۍ دلته اچوي کوټ کوټ یې هلته»
د بهیر په برخه د غه رنګه میر دی
چې منګولې یې د «خیال» په وینو سرې وې
هغه بیا زموږ په کلي کې آمیر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوه نګ

بيامې د برېښنا په شانې تېره شوې په څنګ
اوړې په سوکه سوکه را اوړې په غورزنګ
لاردې ترګو دره ده زموږ د کورله مخې
درومې په وربوزباندې، رادرومې رنګ په رنګ
ونه دچنارلرې، ښايست دې دنرګسو
خوله دې سپينه پوڅه ده، په شونډوکې دې بنګ۱
ستاڅنې دمشکو اوګلونوخوشبويي لري
وشينده عطرونه اوراوپاشه لوه نګ
کوردې رانږدې شه لا ،غمونه دې شه لرې
مينه د زړګي راکړه، له سترګو سره جنګ
ستاځواني دې ښکلې وي دخيال ګرېوان دې څيرې
ګرزم له درخوسره راګرزمه ملنګ

----

۱ : پوڅه = پنير

(c) ketabton.com: The Digital Library

شات

نه دې بولې شته نه لاړې نه دې پچه
خوهرشی مرداروې ناولیه مچه
دمچۍ غولوته وګوره چې شات دي
پاچهان یې تل څټي په زیاته کچه
دوربښمودچنجیوخولاویاړدي
چې یې اغوندي هرخان دبل له غچه
ناخبره یې ستاخوندپه ژبه وکوت
دیارخوله دې و رترخه کړه دغم مرچه
ناپوهي هغه بلاده که پې واوړې
تل به لاس ترزنې ناست یې برخه وچه
نه دې شات وي نه وربښم نه پلاوونه
آزاد ژونددې وي په پټ کې بې له کوچه
ستادسترګودکجلودارو راکړه
زماتورې سترګې سرې دعشق له لچه[۱]
لابه څودرپسې ګرزمه ستومانه
خدای دې مه لره د«خیال» له غوټې بچه

۱: لچ = دسترګوناروغي .
دایوه ساري ناروغي وه چې پخوا په کلیوکې ډېره
زیاته وه دپښتوژبې په لنډیواوکاکړي غاړوکې یې
ډېره یادونه شوې لکه :
شینخالۍ په کلې ولاړه
یابه لچ راوړي یا غاړه
غاړه = والګی=ریزش ،زکام، کله په سکاروې هم اوړي
غاړه =آواز=سندره لکه: «پلانی ښې غاړې لري»
غاړه = غړۍ
غاړه = ځنډه ،لکه دګودرغاړه اونور .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناغه

بیرغ به دې په سترګو ښکلومه چې درځم
ګلونه به له تانه جارومه چې درځم
ناغه مې د زړه سردرته ساتلی دی هیواده
ګیلې دې په لېمو باندې منمه چې درځم
د مینې ولولې دې چې رسوا را څخه نشي
په خونه د سینه کې یې ساتمه چې درځم
تصویر دې لکه ګل د پسرلي افغانستانه
د فکر په زانګو کې زنګومه چې درځم
په فال باندې ایمان به په یرغوې کې خوندي کړم
تقدیر دی په تدبیرې اړومه چې درځم
چې ستا د زړه باورد «خیال» په مینه باندې وشي
له سترګو څخه اوښکې تویومه چې درځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سکنی ماښام

سترګي دې سرې، ښه دې ژېړه، زلفې دې سپورې
ترمخ دې جارشم ولې خپه يې د سپوږمۍ خورې
پلوشې تښتي لمرپناه کېږي رڼا ډوبېږي
سکنی ماښام دی شنه يې لمنه رڼه يې ستورې
اوس لاخزان دی شنبلي دې مړاوې سبلۍ چلېږي
په باغ کې نشته زېړی ګلونه څانګې سمسورې
زړه مې خپه دی دژوند ولجه مې دغم توښه ده
په ښارکې غله دي تيرې را ولي زما په لورې
تل خوبه نه وي د ويرد پېښو هسې ناخوالې
پښتانه وايي «کاسې د کبرآخر نسکورې»۱
دغه نړۍ ده په لوړاوځوړکې ترڅوچې پايو
«وايي چې نه مرې لابه يې واورې» تردې لانورې۲
شپه به رانغاړي دپلوپيڅې ترسباوونه
بيابه په بڼ کې غوټۍ غوړېږي پرخې به اورې
ته به دزلفوعطرونه وېښې وړانګې به لونې
پېکی به ږمنځ کړې سترګې به تورې ګاڼه درپورې
وږمې به ګرزي ګېډۍ به خاندي څانګې به ناڅي
زانې به راشي «خيال» به اتڼ کړي ته به يې ګورې

۱: دکبرکاسه نسکوره وي .
۲: چې نه مرې لا به واورې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

توبه

ماته وايي په خلوت شه دنيا پرېږده
ددوزخ د اورله وېرې څخه رېږده
وايي ژوند لکه د سيند څپه تېرېږي
داسې بېره نړۍ فاني ده ځنې لېږده
شيخ پخپله نعمتونه دلې غواړي
بل ته وايي ددې رنګې توبه ورې ږده
که يې ورسېږي وس ترکومې ښکلې
په مننه يې نيولې ور ته غېږده
زه چې پل د يار دکلې په لور ږدمه
ډاروي مې چې ګناه به لري مې ږده
اوس که غواړې چې ماو پېژنې ځوانه
نو د «س» په ځای د سيال په سرکې «خ» ږده
«خياله»لارخود چړوپه څوکو نه ده
دانصاف په سمه کرښه قدم کېږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغم مېچنې

شېبې درپسې شمېرمه دلبره راشه بیا
زما دسترګو توره دزړه سره راشه بیا
دمار اوده اسانه ده لټکې په موږ روږدي ۱
درمل ته یې حیران یم پا رو ګره راشه بیا
چې وار دي خطا نشي زه به لاړې درته ښارم
منګی په اوږو کېږده ترګو دره راشه بیا
«بنګړي په کې ماتېږي دیارۍ دغه دستور دی»۲
پخلا به دې کړم ببرته مروره راشه بیا
«سکروټې په بېوزې باندې نشي سرېدلای» ۳
خپل چم راته راوښیه هنره راشه بیا
لمن د تره ږمیو په ګلونه را خوره ده
ګلشن په تارنهاده برېخره راشه بیا
لښکې د بنهولکه مرمي را باندې اوري
ټپونه مې شرېږي درمانګره راشه بیا
ترڅو به لا مېچنې په موږ ګرزي دغمونو
د «خیال» سترګې په لاره دې اختره راشه بیا

۱: لټکه = دوه سری مار
۲: په یارۍ کې بنګړي ماتېږي .
۳: سکروټې په بېوزې نه سرېږي .
بېوزی = پکی = باد پکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپم

ماته راکړه لږ دمینې مست شراب
چې مې وباسي له زړه څخه خناب
هریو ول دې ځنځیري لیکلی خط دی
چې مې ولوست ستادزلفودرست کتاب
داچې شنه چپنه اغوندې چنګښې
ستاپه لوبوباندې پوه یوپه حساب
ستنې خپله سپم نیولی وو سپنسي ته
په ټپي زړګي یې ننوت تناب
«چې کرې هغه به وربېې کرګره»
دژوند فصل دی وبال وې که ثواب
په نیلي غوندې خولۍ یې خطا مشه
د اوبوپه سرپوستوکی دی حباب
لادسرسلامتي دلیلاغوارم
که هرڅویې کړم دعشق په اورکباب
دادې څه لېونۍ مینه وکړه «خیاله»
چې یې وتوږلې وچ لکه رباب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودره

دنور چینه دې وچه مه شه لمره درسره یم
دا وړانګې چې رالېږې خیالیګره درسره یم
چې پټ دې له بې پتونه خوندي اوسي وطنه
ستامینې ته راغلی یم ځګره درسره یم
یوغږد جګوغرونو یم له ګران افغانستان نه
له کوټې ترکابله پېښوره درسره یم
دشعرپه ولولوکې به دې هم راسره پالم
له لاسه به دې ورنکړم ډګره درسره یم
چې بیادې څوک په وینو باندې ونه لړي غاړې
عزت ته دې ولاړیمه ګودره درسره یم
دخیال دسرشمله یې تل ترتله هسکه اوسې
زمادهیوادعشقه دزړه سره درسره یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارمساله کوي

سرپه اوږوګرزوي پتنګ بلې ډېوې ته ځي
زړه يې په لمبه ايښی دمينې تماشې ته ځي
«ځوک چې ورته ووايي افغانه غوږدې سپي يوړ
خپل غوږونه، نه ګوري په منډه دسپي خولې ته ځي»
څه ګټه لنجرومې ته چې خپله خوله يې توره کړه
ښه خوسلايي ده له رنجوسره لېمې ته ځي
وار دی دشيخانو دبربنډوګناهونويې
پام يې له پيالې سره لاسونه يې تسپې ته ځي
«خواره دې شي مينځه چې دمينځې کالي وينځي»
ګوره پهلوان ته دلاسپوځې ارادې ته ځي
«چاري مساله کوي اولاپي يې بي وهي»
تورې پښتانه وهي ويارونه يې شملې ته ځي
وايي«دمېږي لپاره پرخه هم توپان شي »
«خيال» غريب ته ګوره چې دهري بلاخولې ته ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زړه کې شور لرم بلوا غواړي
لېونۍ مینه برملا غواړي
د زمانې هسې دستور ته ګوره
«ږیره زما واک یې ملا غواړي»

چې د حسن خان دې راغی زه یې ګرو کړم
د بڼو په بزګرانو دې هم لو کړم
اوس غوبل د بیلتانه را باندې ګرزي
د الف په شانې سیخ وم عشق دې«و» کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دېب سیوری

نوم دې لښته رنګ او بوی دې د ګلاب
جام د بنګو یې مستي دې د شراب
زما زړه پرې غړوي د عشق سندرې
توري زلفې دې تارونه د رباب
د منشور غوندې یې و ښنې په هر لورې
پسرلی دی د رنګونو ښکلی باب
دا زموږ انار که څومره خوندوردي
خود دوئ خورمابه اخلو په ثواب
«که وروري سره کوو دغه متل دی ١
« چې ترمنځه به تاکلی وي حساب
او س ملا د خپل چړي په چیغه د رومي
زړه مې څکه شو دغم په اور کباب
دغه د روند سیوری خو بیا دهغه دېب دی
چې ښایست د شاپېری یې کړ خراب
چې یې تېر کړ دزندان په پنجروکې
همد غومره وود «خیال» غریب شباب

١: وروري به کوو حساب ترمنځه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لټون

چټه مروره ده په غرو ،ورپسې ګرځم
څه وکړم مین یم په پلمو ورپسې ګرځم
ګرځمه په دښتو او راګرځم په غونډیو
ستړی او ستومانه په غرموورپسې ګرځم
«وزمه له کلې خوله نرخه وتی نشم» ۱
دغه زموږ دود دی په کلو ،ورپسې ګرځم
ښارم ګودرونه اوراغوارمه باغونه
سپوروروپسې نه ځمه په پښوورپسې ګرځم
وایي چې«مړه ګېډه فارسي وایي»کابله ۲
زه خو په هرځای کې په پښتوورپسې ګرځم
شونډې یې موسکالرې لېمې یې مرورې
«خیاله»که خپه وه په توبوورپسې ګرځم

۱: له کلې ووزه له نرخه مه وزه
۲ : مړه ګېډه فارسي وايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیواد ته

که مې سر دی که مې مال دی که مې تن دی
له دې ټولو څخه خوږ راته وطن دی
د جنت د نعمتونو نښانې دي
که یې دښته که یې غر دی که چمن دی
و یاړ او پت مې له هیواد سره تړلې
که دا نه وي نو منلی مې کفن دی
نور څه نشته چې یې جار کړمه له خاورې
او س مې نذر ورته ایښی خپل بدن دی
که هر څومره ګوزارونه یې خوړلې
لا ترا و سه له هرچا څخه پتمن دی
که یې لرې شم له غیږې هم د باندې
زما زړه یې په نامه باندې مین دی
زرد چوبې ته زیړ لرګی مه وایه زیاره
په پښتو ژبه کې دغه کورکمن دی
د «خیال» زیړ زبېښلی مخ سپېره یې بڼه
د وطن د عشق له غمه لوغړن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسرلي ته

دبهارموسمه زېرى مې دربان‌دي
نندارې ته دې رنګونه راروان دي
رنې پرخې امېلونه درته پېيې
په ګلابوکې عطرونه درته خاندې
پورته ګرزې درمندونه د وريږو
لاندې ګڼې مرغلرې دباران دي
پلوشې دې ښکلوي د ونوڅڼې
دغوټيو امېلونه دې غړوان‌دې

۳۱

خوافسوس دی لاتراوسه پسرليه
له هوا څخه مرمي را ،اوري لاندې
لاټانکونه ورانوي دخلکو خونې
په هرلورې ژړاګانې دي ياسان‌دې
لاسرونه پرېکوي دبل په امر
غليمان مولاد وينو په ارمان دي
«دانړۍ خو په امېدخوړله کېږي»
«غرکه لوړدی لارېې شته ده په سربان‌دې»
«وايي ژرنده که دپلاردده هم په وارده»
داولاړبهيربه ببرته ځي په وړاندې
بيابه تالندې بربښناوې سره ناځي
شين توتيان به اتڼونه درته کاندې
«خيال»به بياد سباوون ګلونه ستايي
د ګلشن ورمې به ګرزي لاندې باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوروپ نجونې دې مستې اوبربنډې
خپلې څنې پرې کوي لمنې لنډې
دلته مینه کول عیب نه یاد یږي
خو زما په اوږو باردې دغم پنډې

«وایي چې اوبه که څو مره زورلري
ځمکه ورته خپله هومره سورلري»
وینه یې که هرڅومره ارزانه ده
مرګ دپښتنو خوګوره پورلري

۸۸

ستاداتورې تورې سترګې زما خوښې
زوړ دستوردې ګرزوي راڅخه ګوښې
یووارراشه له نژدې مې تپوس وکړه
«یاردیاردپاره خورې دغوایې غوښې»

ستامینه مې په وینه کې روانه په سیالې ده
پالنه دې په ما افغانستانه په سیالې ده
حیران یمه دوران دزمانې ته چې را اوړي
«میړانه په سیالې وه اوس سپېتانه په سیالې ده»

۹۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرم نشته

په زړه باندې رنځوریمه صنم را سره نشته
درمل ته یې حیران یمه ملهم را سر نشته
په مړینې نڅاګانې دژوندیو په ماکاندي
تراوسه هم لافکردتوکم را سره نشته !
چې برخې سره وېښي تل زما پله وې سپکه
خپل حق غوښتلی نشمه قلم را سره نشته
دبل په ژبه وېلای شم سندرې او شعرونه
پښتون یمه دخپلې ژبې غم را سره نشته !
دحسن رنګینې مې له بارو تو سره ولاړې
بې رنګه پسرلی یمه موسم را سره نشته
هرچاته مې چې لاس دیارانې ورغزولی
په لاس کې یې خنجر نیولی سم را سره نشته
نورمه وژنه صیاده فریادونه دبلبلو
دصبرکاسه ډکه شوله زغم را سره نشته
«هم غل وایي چې غله دي هم کوربه وایي چې غله دې
جزاخوبه یې «خیال»ګالي چې ګرم را سره نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شهسوار «سنگروال» د ښکلې شعر په اقتفا

برېښوکۍ

ښکلې سباوون وو ما زدېګر وخوړ
توري ترورمۍ را څخه لمر وخوړ
باغ مو د خزان سېلیو وڅانډه
ږیرو له منګیونه ګودر وخوړ
بیا مو په دې غرونو کې وباګرزي
ژوند د پښتنو یې لروبر وخوړ
روږدې شوه په کلیواو کوڅو کې
سم یې له وسلو سره لښکر وخوړ
وایي زمانه اخره شوې ده
ګوره چې ګیدړې هم زړور وخوړ
دېب د شورویانو خولاڅه کوې
توغ د آزادۍ یې برابر وخوړ
جار دې شم هیوادِه «خیال» ته وخانده
ستا د عشق غمونو خو مې سر وخوړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملايکې

چې هرې خواته خوځمه پيرې راسره ځي
ددوواوړوله پاسه پرښتې راسره ځي
زمادعملونوحسابونه راته ليکي
د ورځې ترماښامه اودښپې راسره ځي
که زه پخپله سم يمه نوښه مې راته کاږي
خوپل چې بې ګودره ږدم کږې راسره ځي
چې کورته راروان شمه په سترګوکې مې ځاري
له ست کولوپرته مېلمنې راسره ځي
که ښې چارې مې وليکي دښۍ اوږې ملکه
په ورځ داخرت کې به پيالې راسره ځي
غلمان به په ماهيوکې نڅاوې سره کاندي
دحوروبه وربښمينې کجاوې راسره ځي
دباغ په رنګينوکې به سندرې سره بولو
پيالې به دشرابوپيمانې راسره ځي

۹۲

ډولونه ربابون به غږېږي هرې خواته
اتڼ خومې کلتوردزمانې رسره راسره ځي
له پاسه به دشاتو بارانونه په ما اورې
دلاندې په ويالوکې به شيدې راسره ځي
شيطان به ددوزخ له پنجروڅخه راګورې
دمشکواوعنبروبه وږمې راسره ځي
خوبرخه ددنيا مې له ازله خواره شوې
دژوند په هره پېښه کې خطرې راسره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوې بلا په خوله کې یم په بله باندې اوړم
چې کومې خواته ځمه زولنې راسره ځي
زما په ګرېوانه باندې د اوښکو مرغلرې
د سترګوله چینو څخه رڼې راسره ځي
دااوس مې په ټټر باندې مېچنې ګرزي خیاله۱
ډګرته چې راووزم زلزیلې راسره ځي

۱: مېچن = دلاس ژرنده =بې اوبوژرنده .
مېچنه په لاس تاوېږی ، اوړه یې لواړ دي او
ارغستلې یا اوګره ترې جوړوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکې

زه به درشم چې ګلونه درنه جار کړم
د لوونګو خوشبويي به دې نثار کړم
لکه ته چې څنګه ژوبل شوې هيواده
زه پخپله ستا غمونو هسې خوار کړم
چې دې ياد په هر محفل کې چېرې وشي
خدای خو شته دی په نامه دې افتخار کړم
د وجود وينه مې ستاد سرخيرات شه
که داغرونه اورغونه دې ګلزار کړم
ستا له دغه لوربينې نه مننه
چې د مينې په بهير کې دې مهار کړم
کاشکې زړه مې د نظمونو تومنه مومي
چې د شعر په مرغلرو دې سينګار کړم
چې داهره يوه غدی، درباندې راغله
ستا په مينه کې يې شومه د انګار کړم
تل د «خيال» په زړه کې دغه ارمان ګرزي
چې دې غاړې ته زېړي ګلونه هار کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایله

د زاهد په خوله کې ګرزي سپینې حورې
د جنت په نعمتونو کې مشهورې
دی پخپله نذرانې ګڼي په ګوتو
مورېته وايي چې وهئ په جنګ کې تورې
او س یې پای شو د هیوادلپاره دغه
چې له خپلو ځالو ووتې مستورې
نن چې ځنې د وطن ګلالۍ وینې
د ګاونډ د تورمخانو دي مزدورې
چې یې مچ په پلونه پرېښود له نازه
په عربو کې شیخانو ته مجبورې
ځوک چې پاته شوې د لې روغې رمتې
لوغړنې خو یا کونډې دې یا بورې
نه یې مال شته نه خواړه نه درملنه
«خیاله» ګرزي په غمونو کې رنځورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزړه غږ

څه راته خاندي ګودر خونه یم
ګوډی د ویر شوم اختر خونه یم
ولې مې څاري پښپل وطن کې
سپېره کودی یم ګوهر خونه یم
کلی زما دی واک یې دتا سي
ترټې مې څته سوالګر خونه یم
جهادچې فرض وو ټولوادا کړ
اوس چې غریب شوم رهبر خونه یم

۹۶

دشګوپانې شوم د رود په غاړه
ورو ورونړېږم کمرخونه یم
زه یوافغان یم غلیمان ډېردي
توره لرمه لشکرخونه یم
مه رانه تښته دهوسۍ خوري
مین به یمه خطرخونه یم
څپانده سیندوم په خوړ بدل شوم
غېږې ته راشه ژورخونه یم
«چې برخې وېښې مېړونه ګوره»
ښکلی زلمی یم ببرخونه یم
لږ مې درپټ کړه ترپلولاندې
«خیال»درسره دی بهرخونه یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

جرس

که یې غشي دي که دام دی که قفس
که یې چوف دی که یې کوډې که محبس
څو چې موږ په بهیرونو کې روان یو
د کاروان سره به زوږ وي د جرس
د هیواد د غبرګې مینه مې په زړه کې
لکه وینه داسې ګرزي هرنفس
که غلیم د رته هرڅو مره ګلالی شي
په منګولو کې یې مه ورکوه وس
«چې پیشو یې د پخوغوښو کښې‌ کړه» ۱
زما صبر خو دې خدای لره وي بس
«که د سرو زرو چاړه دې وې په لاس کې ۲
دا متل دی څوک یې نه منډې په نس»
«خیاله»زړه دې د لونګو خوشبویي شه
چې په خپلو غرو یې وبښې په هوس

۱:پیشو یې د غوښو کښې کړه .
: پیشو= پشي = پشه = پشک .
: کښې=ساتونکی=پیره دار=محافظ=څارګر
(په تېره بیا د کروندو ،باغونو او کښتونو لپاره .)
۲:چاړه که د سرو زرو هم وي سړی یې په خپل
نس نه منډي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلاب

په زلفو کې مې وتړو مبه ګلاب راغلی یم
وربل ته دې له یار څخه ځواب راغلی یم
له څانګې یې راپرې کړمه ډالۍ د تالپاره
مامه مرورہ په ګوتو کې خراب راغلی یم
په رنګ کې ستا د مخ سره سیالي ته لویږدمه
ځواني مې درنه جار شوله خناب راغلی یم
ګلپاڼې مې لانه وې غوړېدلې سباوون ته
بې وخته نیمه خوا شوم په عذاب راغلی یم
دزنې په خولو مې اوبوه تازه به او سم
چې مړاوی درنه نشمه کریاب راغلی یم
یوه زېرمه د عطرونو یم یو راز خوږې مینې
د «خیال» کرلی ګل وم په شباب راغلی یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کجل یوور

زړګی مې له کوګل څخه منګول یوور
آرمان د خوږې مینې مې وربل یوور
یو مرغه و وسلو لومې ورته ایښې
صیاد د زمانې رانه اول یوور
بلبل د پښتو ژبې مې له بڼ څخه
د خاورولاندې قبرته کابل یوور
تاریخ مو له لرغونو خزانو سره
د سیمې غلیمانو په یرغل یوور
مشال د یار د مخ زماله لاسه
بېلتون له پلوشو سره په چل یوور
یو عشق د ولولو مې د وطن په نوم
د شعر په مرغلرو کې غزل یوور
د «خیال» د زړه بورایې په لټون ووچې
وصال د تورو سترګو کجل یوور

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څوک ښه وايي که بد وايي که رد
له آموتر اباسينه مې خپل حد
زه خوشحال دچا په ږيره دعوه نکړم
دا وطن مې هم د پلار وو هم د جد

له ولجو سره دې نه يم څلور بوله
ما د ښکلې خاورې ميني ته در بوله
که مې سر د خپل وطن په مينه ورکړ
د ژړا په ځای سندرې په ما بوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوچیانو غږ

هرګهیځ له ځګرخونه سره لېږدو
موږ کوچیان یو له بېلتونه سره لېږدو
خپلې کډې بارووو دچرګ په چیغه
لوخ لغړ له سباوونه سره لېږدو
ورشوګانې مو دغلو په ولکه ولاړې
لکه زانې اوس له یونه سره لېږدو
دخېموزړې ترانګې مو په شادې
درپه در له شواخونه سره لېږدو
بې منزله پړاوونه دي وهو یې ۱
وږې تږې له ژوندونه سره لېږدو
دتوپان په اوږوبار دمرګ په لورې
دغمونو له ترونه سره لېږدو
لاترڅو پورې به ګالو دغه ستونزې
«خیاله» راشه له غبرګونه سره لېږدو

۱: پړاو = تم ځای = فرسخ
پړاو = مرحله =(د پړاو اصلي مانادکاروانونو دتم کېدلو ځای ووخو دتلوراتلو اولېږدېدنې دعصري وسایلو د رامنځ ته کېدلو سره سم پخوانیو کاروانونو او پړاوونو هم نوې بڼه ونیوله او پړاو دنویوا ړتیاوو له مخې خپل ځای مرحلې ته ورکړ ځکه چه پښتو ژبې مرحلې ته کوم نوم نه درلود نو اوس پړاو د مرحلې په مانادو دپیدا کړاو کله چې پخواني شوروي اتحاد دجدې په شپږمه نېټه په اقغانستان یرغل وکړنو ،نوې مرحله او یا نوې او متکامل پړاو دومره ډېر استعمال شو چې دهغه اصلي مانا ببخي هېره شوه .) له کابله تر غزني پورې دلارې واټن شپږ پړا وه وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

چړایي

ته چې سترګې تورويې په سلایي
ما به وباسې له ښاره جزایي
چې د ځنیو توري لړې دې بادیو سي
لکه تورماران چې ګرزي هوایي
ماد زلفو په دورو وهې له پاسه
چې درخېږمه د عشق په چړایي
اوس چې عمر تېروم په پردېسي کې
په دیدن پسې دې ګرزم سودایي
دوطن دمینې تاوته خولاګوره
کړوي مې لکه اور د کړایي
چې در وګرزمه بېرته له بهره
مستوه مې د خندا په دوایي
که دې پام راباندې نیسې دزړه سره
ستاله خنګه به دېره شم کرایي
وایي هله زلزله راشي په ځمکه
چې ستومانه شي ښکرونه د غوایي !
چې د «خیال» په وطن هره غدۍ راشي
غمازان یې بولې برخه طلایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسمان تېغنه

چې پرون یې په ماولګاووتور
اوس خودوئ لره پخپله شو پېغور
«که د بل لپاره څاکیني په پټه
دی به خپله په کوهي کې شي نسکور»۱
ټول وطن یې رانه وشپېلاوه لاړل
«موږ خپل پور ورڅخه غواړو دوئ لانور»۲
لا یې سر وربانده خلاص نه دی په کچه
چې «د سیال خواړه یا پوردې یا پېغور» ۳
که هر څو د اسمان تېغنه ګرزي پورته
سرېې مځکې ته راکوز دی لکه ښکور
«لا په لپو وچوي د سیند موجونه» ۴
نه یې بر ورته مالوم دی نه یې سور
خوپتنګ که د ډېوې په سر کړېږي
د خپل سرسودا یې بیه ده د اور
چې د «خیال» د بخت توتي له ګورته ووت
نه یې پته په بهرشته نه په کور

۱: چې بل ته څاکیني پخپله پکې لوېږي .
۲: موږ خپل پور غواړو دوئ لانور .
۳: د سیال خواړه یا پوردې یا پېغور .
۴: دریاب په لپه نه وچېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوله وهم دې چېرې

عشقه جنون دې چېرې خيالي ليلا دې چېرې
ځيرې ګرېوان مې ګوره ځمه صحرا دې چېرې
زما دزړه په پولو بېلتون خېمې وهلي
وايه غورزی دې چېرې بله بلوا دې چېرې
«ته چې له ستر ګو څخه ميده رانجه پټوې»
د بڼو غشې چېرې د مينې غلا دې چېرې
ځای دې دمخ په غولې وړانګې دې شونډو ته ځې
پېزوانه زانګې چېرې زېړه رڼا دې چېرې
له پورې غرونو سره ستا ازانګې ګرزي
«ډوله وهم دې چېرې دغږ ډنګا دې چېرې»١
څرک له ختيځه وهې وړانګې لو بديځ ته لېږې
لمره راخېږې چېرې دنور رڼا دې چېرې
ستاد قلم په څوکو د ساندو څرېکي ګرزي
«خياله»وطن دې چېرې دغم ژړا دې چېرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چل او ول ....

ته چې سترګې تورووې زه در پو هېږم
زړه مې بیا ټکورووې زه درپو هېږم
په دې چل کې خویو ول لرې چلبازې
غوړې څنې سپورووې زه درپو هېږم
نن دې غشې د بڼو په ماشه کړې
چې په چا یې اورووې زه درپو هېږم
که هرڅو مره په نخرو را سره ګرزې
زما مینه نورووې زه درپو هېږم
چې زما د زړه جنډې دې راکږې کړې
بخت مې بیا نسکورووې زه درپو هېږم
تورې زلفې دې دورې د محتسب دي
چې مې څو مره پېې وهې زه درپو هېږم
ته هغه نوی توپان د یوې غدۍ یې
د «خیال» کلی ورانوې زه درپو هېږم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه

ما وګوره ريباره ښکلی ځوان ی یم کنه یم
درخوته یم راغلی ادم خان یم کنه یم
دعمر په اوږدو کې زولنې دي شرنګوم يې
زندان زما په برخه دی افغان یم کنه یم
کاروان دسباوون مې دماښام په ګوتو کېوت
دژوند په تږمیو کې روان یم کنه یم
بهار ومه رنګونه مې سپلیورانه یوړل
اوس زېړزبېښلی برېښمه خزان یم کنه یم
چه واک د آزادۍ مې دغلیم په ولکه دړومې
په توره کې اتل دهر زمان یم کنه یم
په مځکه ننوزم کږولی مې څوک نشي
څټک دغلیمانو ته سندان یم کنه یم
له غرونو ګړنګونو څخه سرباسمه «خياله»
دژوند په بدو پېښو کې توپان یم کنه یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلبېل

زه شاهين د لوړو غرونو وم تا اېل کړم
یاره څنګه دې د ځنېو په دام ښکېل کړم
چې مې کور ته یرغمل د رسره بیایې
زه خو څه لېونی نه یم چې به ځېل کړم
مین زړه دې برمته را څخه وړی
لکه ستوري له مداره دې رابېل کړم
که د مینې ګړندی دې نه رالېږدي
راته وایه چې مې وینه درته تېل کړم
په وطن کې وچکالي ده لامبوزنې
ړنې پرخې به د اوښکو درته سېل کړم
خپل تټر مې لکه ډال درته نیولی
د ښو به ستنګرونو دې غلبېل کړم
ستا له هسې لوربینې نه مننه
د یار «خیاله» چې دې غاړې ته امېل کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمی

غمی زما خوږ ورور وو البته زما د پنځو ورونو څخه چې څوک شهید او څوک پخپل مرګ له دې نړۍ څخه ولېږد بدل غمی مې وروستنی ورور وو چې د همدې کال ۲۰۰۶ د ډیسمبر د میاشتې په ۱۲ نېټه یې له نړۍ څخه سترګې پټې کړې ،له همدې کبله مې له دې لاندې شعر سره د خپل مات زړه څړیکې د شعرله ولولو سره ملې شوې، الله دې پرې ورحمېږي .

زړه مې شین دی له غمونو مې زړه شین دی
نن مې بیا د سر په خونه کې ناورین دی
د غمي د مرګي غږ را باندې وشو
چې له ړنګې دنیاګۍ څخه یې تلین دی
ژوند مې هسې هم روان وو په سکروټو
دغه ویر په ما له هر څه نه سنګین دی
خپل ټټر مې هرې پېښې لره سپر وو
اوس مې ټول بدن چې وخوځوې خوږین دی
په هیوادکې لاد وینو باران اورې
زړه مې ځکه د غمونو اباسین دی
د ژوند ونډه مې د څړیکو لویه پانګه
«خیال» چې سترګې غړولې دې غمګین دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرګي ښامار راغلی دی غمی وړي
زه يې وينم له ګوګله مې زړګی وړي
د لېمو څخه مې وينې راڅڅېږي
چې زما د بخت له څانګې نه ببری وړي

غمی تل راڅخه ولاړ او زه په غم کې
له سوچونو سره پاته په تورتم کې
په هغه باندې د خاوروامبارپربوت
زه يې پرېښودم يواځی په ماتم کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نسکور

یو مې کلی را نه پاته یو مې کور شو
یو مې عشق د ګل وطن را باندې پور شو
تشه لاسه او س به خپلې ګوتې مروړې
چې یرغل د بربکیو په دې لور شو
«پکه دغه دې لا بله لو یه سپکه» ۱
د زاهد د ګناه تور، راته پېغور شو
د ازما لېونی زړه کله صبرېږي
د جنت په شان هیواد مې راته اور شو

« اوس واده د بسو ګۍ ورڅخه جوړ دی » ۲
چې د جنګ غبار مو کم نه شو لا نور شو
«یو مې توري پیشو لاس په خوله څټلی » ۳
جام د بخت مې په یرغوې کې نسکور شو
یو ګزمې د بېلتانه را سره ګرزې
بل مې تن له ډېره غمه سوی سکور شو
د اشنا ګړ ګوتي څنې غوړې نشوې
نن مې ځکه د خپل مخ پستو کی سپور شو
د وطن د غرونو باده را چلېږه
که ګلشن د «خیال» د هیلو پې سمسور شو

۱: پکه دغه دې لا بله سپکه
۲:د بسو ګۍ واده ورڅخه جوړ شو، (وځنډېده.)
۳: لاس یې توري پیشو څټلی، (بد مرغه دی.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

زولنې

ماوېل زه به درته دام ږدم له دانې سره
اوس خوته راغلې له مستې يارانې سره
زه په ګردوزيارتونوګرزېدمه
ستاپه مينه کې د سرله نذرانې سره
ګام په ګام درسره ګرزم لاس تړلی
ستادزلفوله وربښمينې زولانې سره
نوربه وشکوم دصبرځنځيرونه
څه به ځان سمبالوم له زمانې سره
لاتر څوبه بدرګه درسره ځمه
نورمې پرېږده دوصال له خزانې سره
په وربوز باندې به نه راسره ګرزې
«خيال»ته وګوره له مينې مستانې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه پښتون نه هزاره یم نه تاجک
نه ترکمن یم نه بلوڅ یم نه ازبک
زه افغان یمه له ځانه راته ګران دی
د وطن د پاکې خاورې هر څپک

۱۱۴

د ښو نېزې دې ولې په هر لورې
خو زماله زړګي وزي پورې ورې
مورېې څکه سپېلني ورته لوګی کړل
د یار سترګې بې کجلو تورې تورې

وانه

چې زما د مینې درمند دې چانه
راته وایه ګرانه څنګه دې ګانه
د زړګي ستنې مې مه وله، نړېږي
چې دې بیا په ماشه کړي دې بانه
داتور مخې یې دعوه لري په زغرده
ته به وایې چې خپل مال یې دی وانه
که مې بیا دزړه غورزی له واکه ووزي
روغ غوړونه به یې دواړه شي کانه
د یار څنګ ته به په سپینه رڼا ورشم
که د «خیال» د نصیب ستورې شې رانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دي وشړو ، ته بيا راشې هجومه
نابللې مېلمنه را ځخه درومه
که مو ببرته پخواني سوتي ته لاس کړ
بيا به وزې له دې غرو ځخه په کومه ؟

مستې مخ دې د شيدو د سر پېروی
نن يې وينمه پلو دې يو يستوی
چې په سترګو کې ستونه راته کاندې
دغه ښکلی خوی دې بر ېښې راته نوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نذر

زه چې مینه درکوم ته مې ترټې ۱
لا مې ولې له دیدن څخه رټې۲
زما پام دې دګربوان په پولو ګرزي
که یې غواړې د سرنذر مې ګټې
مین زړه مې د اوربدو غمونوجبب دی
چې هرڅوېې په منګولو پلټې
که پاچاشې دپره دو ترحکم لاندې
هرمهال به دغلیم کاسې څټې
توري سترګي دې بازان دلوړوغرونو
چه زمادزړه په سر وهي غوټې
اوس به لرې شې دخیال دسینې دوړې
زه چې اورم دپښتوخوربې ټپې

۱: تره ټل=تهدیدکول = غوربتاوکول ، چې دتصادف له مخې دانګلیسي «له تریبټ» Threat (ګوش مالي) سره برابر شوی

۲ : رټل = محروم کول = شړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کانې زړه

لا د جنګ په نیلي سپورېې زغلوې یې
دلته وینې دې ارزانه تویوې یې
لا یې څو په توکمونو سره وېشې
یو افغان دی د پېړیو بېلوې یې
یا په جنګ یا په ولجو یا په دمونو
ستا په فکر سا د ګان دې غولوې یې
په سینه کې دې د کانې زړه دربېږي
لا د غم د وبا اوردی بلوې یې
ګوره سر او مال به دوا ړه پکې بایلې
دا په غرونو کې بازان چې اېلوې یې
ستا د سرو سترګو ازغی لکه چې «خیال» وو
اوس دې کېووت په منګولو ژوبلوې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داغ دبې پټې دې دلمن په برخه مه شه
ترخې او ځوځان دې دچمن په برخه مه شه
خاوره دې که خپله وي ولکه يې دپرديو
هسې پاچاهي دې دوطن په برخه مه شه

،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،

دزړګي دمينې ګل مې، په هغې مهينې ګرودی
چې په«د»پسې يې«ر»توری په«خ»پسې يې «و»دی
دآشناله تورو زلفو دعطرو نوو ږمې پاڅي
چې کرلې يې ګلونه په لوونګوکې يې لودی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوم

خ=خيالي وربل دې په ما واچوه درپټ مې کړه
ما تر وزرولاندې وپېچه وا سکټ مې کړه
ی=يوا ځې ستا په تورو سترګوکې درمل لرم
په زړه رنځو يمه جانانه روغ رمټ مې کړه
ا=اوس چې اجل دتا دمخ ډېوې ته راو ستم
دمينې اوردې راته ولګوه سټ مې کړه
ل=لړمې په غېږه کې دزړه خواته درکېکاږه
تل به دې ژوند سمبالوم د اوږې مټ مې کړه
م=مستې زما نصيب په تا پورې تړلی دی
دوصال برخه راکوه دکلې چټ مې کړه
ح=حيرانه ولې راته ګورې سپېلنی دې شم
راشه زما په ټټر وغزېږه کټ مې کړه
م=ماته په کمه سترګه مه ګوره مين دې يم
له خپل ښايست سره مې سيال وګڼه غټ مې کړه
د=دغرونو خيال يم که مې اېل درسره ساتې نو
دخولې ترياک دې په ما ولوروه لټ مې کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوروړی

داویاند چې ګورې د همدغه ښار وګړی دی
دادغلیمانو دغدیو دجال غړی دی
بیا زموږ دلپولپوا وښکو څخه باج غواړي
دېب دزمانې مو، لادوینو پوروړی دی
کله یې داغرونه او سیندونه لېږدولای شوای
جام یې دغلبېل په شانې، پړی یې اومړی دی
بیا یې دالېوه کومې رمې لره ساتلی دی
بیا یې دتابوت په منځ کې ایښی لکه مړی دی
غبرګې پنجرې مې دسینې دقفس ماتې شوې
زړه یې په منګولو کې ژوندی راڅخه وړی دی
«خیاله» دغه نور به ترمنزله پورې څنګه ځي
دابهیرد اوو اوښانو لاپسې نیمګړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الماس

زړه مې کټ کټ لکه ماشوم درپسې ژاړي
ستا د مهينې ځوانۍ مينه رانه غواړي
د زلفو هر و ښسته دې لښته د لوونګو
د لاس منګولې دې سکه د زمري داړې
لکه شاهين په چنارونو کې دې غواړم
د جګو غرو کوترې چېرې رانه ولاړې
د سپين تندي خال دې الماس د کوه نور دی
له ډېره خياله دې د خولې خبرې لواړې
د اروپا تر بهار اوړی ښايسته دی
نجونې نسونه لوڅوي لمنې نغاړي
زما په فکر کې رنې را سره ګرزي
که يې هر څو مره هېروم د ګو درغاړې
د «خيال» له سترګو سره سترګو ټکر وکړ
اوس يې د زړه ګونبزه شنه لمنې شاړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وطنه

دزړه په سرباندې مې ځای لرې وطنه
دلوړو غرونو په لمنو کې پلنه
په هره لو ښت دې دلمانځه سجده روا ده
دمسلې غوندې دې پاکه ده لمنه
چې کوم ابلیس دې په ویاړونو لګېدلی
په ماته ژامه دې شړلی دی مننه
هره دره دې یوه زانګو دهوساینې
په هر بچي باندې دې ډېره لوربینه
که دې هرڅو په راکتونو باندې ولو
لادې پرانستې راته غېږه ده پتمنه
ددښتو هربوټې دې څانګه دلونګو
غردې په رنګ کې ښایسته دی له چمنه
دتاله پت سره مې ژوند تړلی وینم
له سر اومال سره دې فرض ګڼم پالنه
که دې زماد وجود وینو ته وي اړه
په دواړو سترګو مې منلې ستابلنه
دتادجګو غرود څوکو بلاواخلم
والله چې ډېر راباندې ګران یې زماتنه
خیاله که زړه ته دې ارام لیدلی نه وې
دهیوادخاوره درنځونو درملنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

شعر خپلې ځواني لره پسول غواړي
وزن لره تله غواړي تول غواړي
کله ردیفونه، قافیې لري
ښکلو کلمو لره کچکول غواړی
ښې استعارې او کنایې لري
بنې او منځپانګې لره شپول غواړي۱
مستې ولولې یې په بیتونو کې
ګڼو انځورونو ته کهول غواړی
زړونو ته خوندونه او جذبې وبښې
ساری او تشبه لري سمبول غواړي
ښایي مفکوره او تخیل ورته
حسن او احساس ورسره تول غواړي
کاریې له زړه سوي او خواخوږي سره
مینه د پیمخوبډه بول غواړي ۲
«خیال» یې چې سالار د تصویرونو شي
بیا نو داتڼ لپاره ډول غواړي

۱: شپول=پنډغالی
: شپول = هاله
۲:بډه بول=ښکاره=څرګند=په ډانګ پېیلې

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library